

REDACTIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună .. 2 "
N-ri de Duminică pe an 4
coroane.
Pentru România și America
10 coroane.
Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 40.

Congresul național bisericesc.

Duminică se va deschide în strălucita catedrală din Sibiu congresul național al bisericii române dreptmăritoare de răsărit. Fruntașii celor două episcopii — ai Caransebeșului și Aradului — și a mitropoliei sibiene se vor aduna cu acest prilej la un loc, să chibzuiască asupra celor mai însemnate afaceri bisericești și în bună înțelegere să ia hotărâri menite a întări biserica, rău zguduită de câțiva ani încoaci.

Ca întotdeauna: bătrânul mitropolit, înconjurat de cucernicii părinți ai celor două episcopii, va chema în ajutor Sfântul Duh: să lumineze mințile și să încălzească inimele celor căror Români ortodocși au încredințat soarta bisericii... Și în slavă ne va ridica duioasele cântece bisericești...

Munca noastră rod bun însă numai așa va aduce, dacă plecăm la drum cu gând curat, pătrunși de convingerea că numai prin dragoste se poate ajunge și la înțelegere și la înlăturarea greutăților ce se abat asupra bisericii noastre, dragoste către frate și dragoste pentru așezămintele bisericești. Căci nimeni nu-i merit a purta cîrjă pentru a porunci altora, zice Apostolul, ci slugă este tuturor. Și cu cât primejdiile se sporesc, cu atât este lipsă de sălășluirea între noi, a bune înțelegeri.

Că greutățile sporesc și asupra bisericii se abat tot mai multe primejdii, — o știm și mărturisim toți. Vor fi știind-o bine în-deosebi mai marii bisericești...

Ne vom îngădi bine deci cu legea și stând pe temeliile ei, nu vom lăsa ca ea să fie știrbită, că numai hotărârea noastră de a păzi și apăra legea ne poate fi scut.

Din acest punct de vedere congresul național bisericesc va trebui să se rostască în afaceri însemnate.

Congresul de astă dată are însă și o însemnătate deosebită. E taină știută de toți, că Metropolia sibiană a fost — și este poate — în neînțelegere cu stăpânirea dela Budapesta, din pricina unor lucruri lăuntrice ale vieții noastre bisericești. Erau greutăți la mijloc chiar în privința convocării congresului.

Cei cu răspundere înaintea poporului și alui Dzeu vor trebui să se rostască asupra acestei afaceri bisericești.

Au trecut apoi un șir lung de ani de când spiritele se preocupă de înființarea episcopilor nouă, la Oradia-Mare, Timișoara și Cluj. Se urgencează mai ales înființarea celei dela Timișoara, după cum vicarul Vasile Mangra dela Oradia a luat de asemeni măsuri pentru-ca planul înființării unei episcopii în Oradia-mare să se apropie de împlinire. Fruntași cu trecere

înaintea Românilor au și înaintat Congresului un *Memorand* în afacerea înființării episcopiei dela Timișoara, și fie că vremea s'a împlinit, fie că mai sunt încă multe de chibzuit, Congresul va trebui să se rostască și asupra acestei chestiuni de un interes vital pentru biserica drept măritoare răsăriteană.

Mai avem apoi un moment nou: Congresul se întrunește în catedrala cea nouă. Bătrânii, cari au lucrat alături de marele Șaguna, își văd realizat visul. Tinerii, cari au ajuns și ei congresele din biserica d'ordinioară, de asemeni își pot da bine seamă de părinteasca purtare de grijă a marelui arhieru, care a lăsat fondul pentru clădirea catedralei, precum pot să aducă închinare și actualului mitropolit, zelului căruia avem a mulțumi că strălucita catedrală s'a ridicat cu o zi mai iute.

Conștii de toate acestea, deputații congresului se adună la Sibiu nu fără oarecare grijă a responsabilității mari ce au pentru soarta bisericii.

Bismark dujman Austriei.

În toată Germania face mare senzație publicarea memoriilor prințului Clodvig Hohenlohe, fost cancelar al Germaniei. Împăratul Wilhelm s'a supărat foc pe fii fostului cancelar pentru publicarea memoriilor.

Noi însă le putem fi mulțumitori, pentru că dintr'însele aflăm lucruri ce ne privesc de aproape.

Astfel sub data 31 Martie 1890 memoriile povestesc că împăratul Wilhelm II a explicat generalilor comandanți de ce Bismark a trebuit să plece, și între altele le-a spus:

»Rusia voește să ocupe Bulgaria și în acest scop voește să-și asigure neutralitatea Germaniei. Împăratul a spus însă generalilor că promisese împăratului Austriei că va fi un aliat credincios și că trebuie să se ție de vorbă. Ori, ocuparea Bulgariei de Ruși ar însemna războiul cu Austria, și Germania nu poate lăsa în asemenea împrejurări pe Austria. Se pare tot mai mult că deosebirile de vederi dintre împăratul Wilhelm II și Bismark cu privire la planurile rusești au condus la ruptură. Bismark voia să părăsească pe Austria. Wilhelm II voia să meargă cu Austria, chiar cu primejdia de a fi implicat într'un război pe două fronturi, adică cu Rusia și Franța.

Se vede deci, că Bismarck ar fi fost gata a ne jertfi atât pe noi, popoarele din Austro-Ungaria, cât și pe România, lăsându-ne pradă Rușilor. Numai Împăratul Wilhelm II. a împedecat pe Țar să ocupe Balcanii.

Iată de ce marele împărat chiar în urma

destăinuirilor publicate de frații Hohenlohe ne apare într'o lumină simpatică, iar Bismark, care a fost gata a se alia cu Rusia *cutropitoare*, ni se înfățișează într'o lumină tristă. Cel care a forțat umilirea Franței, plimbând oștirea prusiană prin Paris, ar fi privit cu aceeași bucurie cum Rusia intră în Balcani și calcă în picioare mândrul regat al României. Și fără nici o remușcare ar fi implicat Austro-Ungaria într'un război pe moarte și viață cu Rusia!

Briganții condeiului.

Așa i-a numit Miercuri, în interpelarea sa din Cameră, într'un termen general vestitul deputat Szemere Miklós, pe cei ce dețin azi condeiul în presa ungurească, pe »reprezentanții presei patriotice«.

— Briganți împotriva cărora societatea trebuie să se apere — i-a caracterizat Szemere, destăinuind intimități într'adevăr edificatoare din viața internă a acestei presei, aplaudată până ieri, când trăia numai din exploatarea chestiunii naționalităților, dar osândită acuma, când a ajuns să exploateze întreaga viață publică maghiară.

Briganți! De când?

Și de ce briganți? De douăzeci de ani tovarășia ziarelor ovreești-maghiare mințește, insultă, terorizează, atâta cu sistem împotriva naționalităților. Spună-ne dl Szemere de Huba, unde au fost procurorii, unde a fost chiar dânsul atâta vreme, căci nu ne putem închipui că de ieri alaltăieri datează brigantismul acesta în presa »patriotică«.

Paragraful din legea penală care pedepsește agitația la ură a unei naționalități împotriva alteia, l-a călcat și l-a depășit numai presa naționalităților și presa maghiară cu briganții ei niciodată n'a făcut greș împotriva acestui §? Nu, erau patrioți atunci briganții, pe cari era o datorie patriotică să-i sature din banii statului, a societăților, și a privaților, cari se numesc patrioți.

N'are cuvânt dl Szemere de Huba a se plânge. Cu atât mai puțin sincere au fost excepțiile ministrului președinte Wekerle, care părea a da drept ate interpelatorului, totuși a zis, că în privința presei din provincă guvernul numai acolo acordă mici subvenții, unde e nevoie de această presă »pentru contrabalansarea agitațiilor naționaliste«. Aici trebuie susținut brigantismul — nu-i așa d-le Wekerle?

Dar să dăm cuvântul d-lui Szemere:

Presa este un important factor a vieții publice. Aceasta convingere a avut-o totdeauna și în 1902 a cerut în parlament înființarea unei școli speciale pentru ziariști. Și el zice despre presă ceea-ce a zis Deák Ferencz: ori-ce se poate scrie, ce este adevărat.

O presă bună este o stea conducătoare pe firmanentul culturii. În 1830 erau circa 10 ziare în toată țeara, azi sunt în Budapesta 30 de ziare

cotidiane maghiare și 10 ziare cotidiane germane mai multe decât în ori-care capitală, afară de Paris. La prima ochire ne convingem că numărul ziarelor este prea mare. Susținerea lor costă enorm de mulți bani. Ziariștii, acești semizei moderni sunt miserabil salarizați. Ar crede cineva că la noi se susțin ziarele mai ales prin abonamente și anunțuri. Toată cinstea excepțiilor, ziarele la noi sunt însă susținute de stat, bănci și instituții publice. Dacă aceasta s'ar face pe față, n-aș avea nici un cuvânt de zis. Dar toate acestea se fac *sub rosa*. Paușalele (subvenții) de stat sunt ascunse, așa că proprietarul de ziar își poate umplea buzunarele cu bani de al statului, cu toate acestea poate fi deputat, nu-i incompatibil.

Halász Lajos: Spune-mi pe nume!

Szemere Miklós: Trebuie dat socoteală despre întrebuințarea filerilor bietului popor contribuabil. (Da, bietul popor contribuabil! N. R.). *Lengyel Zoltán* a spus că la *căile ferate ungare se dă anual peste un milion, pentru subvenționarea ziarelor*. I-a spus fostul secretar de stat, dela departamentul comerțului, contele *Serényi Béla* că bugetul statului e încărcat cu patru sute de mii pentru subvenționarea ziarelor. Dar în bugetul căilor ferate nu figurează aceasta sumă, căile ferate n-au nevoie de reclam. Este ziar care are 24 bilete de liber parcurs. Numai cu puțin mai nainte n-avea nici idee despre așa numitul paușal. Servă deci cu o mică ilustrație. Datele sunt ale ziarului «*Egyetértés*» de pe anul 1893, când era *Csávolszky* redactor. Arată câte paușale a căpătat ziarul dela bănci și particulari. D'atunci paușalele au tot sporit. E întrebare, dacă suportă țeara aceste sarcini grele, și pot oare ezercita ziarele critică asupra acestor întreprinderi? *Fabricsa Ganz* cheltuiește la an 90,000 cor. pentru anunțuri. La 26 August 1906 s'a convins că ziarul «*Egyetértés*» a căpătat 36,000 dela căile ferate ungare. (Adecă dela «*drabant*». (N. R.)

Se ocupă de tonul degenerat al ziarelor. Și întreabă apoi:

Unde e procurorul? Nu se poate azi intenta proces de presă în Ungaria? Pentru aceasta infecție ce se cheamă presă, să-și dea bietul popor filerii săi? *Briganții condeiului* să se mai resfețe și d'aici înainte? Aceasta este civilizația maghiară? Dintr'o scrisoare citește, că improcuații în acuze penale trebuie să plătească, pentru a nu fi târați în presă. Toată lumea o știe, că accidente tramvaiului electric sunt zilnice, în presă însă nu.

Cere esmiterea *comisiunii parlamentare* pentru a se afla chip de a se pune capăt acestor ticăloșii.

A răspuns apoi ministrul-președinte *Wekerle Sándor*, un răspuns însă cu *doi bani în trei pungi*, cam cum e felul dlui *Wekerle* și la vorbe și la fapte.

Iată fraților Români, ce s'alege din perinele voastre, din ușile și ferestrele din țitini *scoase la tobă*, din filerii ce-i scot executorii toamna dela voi și dela copilașii voștri, cari rămâni goi și flămânzi pe uliță.

Ajutorarea rezerviștilor. Pentru ajutorarea rezerviștilor, cari au fost chemați la arme în urma ex-lexului, s'a luat în bugetul statului de pe anul 1906 un milion și cinci sute coroane.

Ministrul de honvezi *Jekelfalussy* a dat poruncă să se facă conscrierea tuturor rezerviștilor, cari în adevăr sunt săraci.

Vor primi ajutor acei rezerviști, cari înainte de a intra la arme s'au însurat și s'au lăsat soția și copiii fără nici un venit întru cât au fost săraci, sau au avut numai atâta avere, care numai atunci era de ajuns pentru susținerea vieții, când putea să muncească și capul familiei.

Atragem deci atențiunea tuturor frunta-

șilor să dea instrucțiunile de lipsă țăranilor cari au servit ca rezerviști, să-i trimită la antistiile comunale, cari sunt datoare a lua protocol cu dânșii și a-i prevede cu actele, de cari au nevoie pentru a fi despăgubiți.

Cum și aici ca de obicei în altele, este teamă ca autoritățile să nu-i nedreptățească pe Români, eventualele nedreptăți ce i-s'ar face cuiva, să ni s'aducă fie la cunoștința noastră, fie a vreunuia dintre deputații naționali.

Privitor la congresul învățător-sc ce se contemplează a se ține la Blaj, ni-se fac întrebări și ni-se cer deslușiri dintr'o parte și alta.

Răspundem: despre punerea la cale a acestui congres știm atâta cât am publicat; cum s'a organizat treaba ori dacă s'au făcut pregătiri pentru ca în sânul congresului să ajungă în discuție chestiuni preparate, — nu avem cunoștința mai de aproape.

Cât privește păreriile unuia și altuia, le-am publicat fără să ne fi identificat cu ele, fără să luăm solidaritate ori răspundere. Ca tribună liberă, dăm loc pentru discutarea tuturor chestiilor de interes obștesc, ingerință nu ne arogăm însă. Din parte competentă ni-s'a spus că sunt mulți de părere că pentru reușita unui congres în așa stil mare, ar fi fost necesar ca ideia și modalitățile, dar mai ales *materialul de tratat* să se fi desbatut întâiu în sânul reuniunilor, și un comitet al acestora să aranjeze și timpul și locul unde să se țină congres, și obiectele ce ar fi să se desbată. Așa, venind acolo fiecare cu propuneri incidentale, s'ar cere prea multă vreme până ce statul învățătoresc să se aleagă cu ceva pozitiv, fie numai ca și — ideie.

În toată această afacere am mers cu obiectivitatea până acolo, că în numărul nostru din urmă am publicat chiar și articolul dlui *Drăgan Mariș* (din Tătărești), care persiflează motivele temeinice invocate de dl *R. Ciorogariu* în chestiunea salarelor învățătoresci, motive cari pot fi discutate, dar nu persiflate. Am publicat anume pentru a arată nota caracteristică a tonului în care se devalvează întreaga discuție. Adaogând încă acestui ton *lozinca* dată, *jos cu confesionalismul*, apare ca și când chestiunea a depășit de pe terenul obiectivității pe terenul *agitatoric*. *Lozinca* dată împotriva confesionalismului ne face a bănuși, că la spatele acestei campanii vor fi și motoare străine, cari prin agenții lor agitează învățătorimea noastră la înstreinare de către biserică, ceea-ce suntem convinși că învățătorimea noastră nu o vrea, dar în preocuparea ei de a-și ameliora soarta, ușor poate fi sedusă la stări pe cari ea le-ar regreta mai mult.

Din aceste motive din parte-ne nu putem servi noua direcție apucată. Din contră, atragem atenția învățătorimei noastre valoroase, la care noi atât de mult ținem, să cumpănească bine ceea-ce face, ca să nu se pericliteze interesele noastre mari naționale bisericești.

Să avem încredere deplină și să sperăm că corporațiunile noastre bisericești vor face tot ce pot pentru binele învățătorilor și fără periclitarea nici unui interes superior.

Răi ori înconștienți?! Ni-se aduce la cunoștință că biserica gr. or. română din frunțașă comună Șiclău își încasează pretențiile dela credincioșii sei prin avocatul *ovrei* Dr. Glück Géza.

Președinte al comitetului parochial e *Simion Codrean*, episcop *Mornăilă*.

Întrebăm pe acești țărani frunțași: își dau seamă de gravitatea faptului? Nu sunt prin acele părți avocați români? Dl Glück le inspiră încredere mai multă și are dragoste mai mare pentru biserica română și

pentru țăranii români datori, de cât un *M. Veliciu*, Dr. *George Popovici* (care e chiar din Șiclău) și Dr. *C. Ardeleanu*, avocați români în apropiere, la Chișineu?

Oare *Ovreeii*, în afaceri de ale Sinagogeilor, au angajat vre-odată avocat creștin ori Român?

Chestiunea feminină.

În ședința de Miercuri a Camerei ungare deputatul național *Alexandru Vajda-Voevod* s'a făcut ecoul unei chestiuni, care de sigur nu ne poate preocupa drept urgentă chestie socială, dar care fără îndoială este o idee înaintată, o idee liberală și umanitară, care în apus se discută de mult și preocupă atât societatea cât și statele.

Însuși deputatul *Vajda* a tratat chestiunea mai mult din punctul de vedere de drept și nu din cel social, ce-l ocupă azi femeia, și în privința aceasta a săvârșit un lucru bun, arătând soarta precară a femeii și spiritul retrograd ce domnește în țara aceasta în privința chestiunii feminine.

A făcut însă un lucru bun dl *Vajda* și pentru că sulevând această chestiune, a isbutit să-l desbrace gol vestitul parlament «cult» din Budapesta în mijlocul cărora a răsunit cuvântarea deputatului român, însoțită de cele mai frivole și abjecte întreprinderi, cari fără îndoială vor edifică lumea cultă.

Deputatul român a ales bine și vremea, pentru că tocmai acum au sosit aproape din toate statele reprezentante distinse ale mișcării internaționale feminine, cum sunt dnele *Dr. Carrie, Camp, Catt și Jacobs A. Alette* din Amsterdam, cari au un bun prilej să cunoască vestitul «cavalerism» maghiar cu care se face atâta paradă.

Iată interpelarea dlui *Vajda-Voevod*:

Onorată Cameră! Nu vrea cu ocaziunea aceasta să vorbesc în calitate de deputat naționalist ci ca deputat al țării. (Zgomot).

Președintele: Atrag atenția dlui deputat că în această cameră nu poate vorbi în altă calitate, decât ca deputat al țării. (Aprobare și aplause).

Vajda-Voevod: Vă rog să fiu înțeles, interpelez într'o chestiune de interes nu special a unei naționalități, ci de interes regnicolar.

Chestiunea feminină, domnilor deputați, s'a dezvoltat în cele mai multe țări ale Europei într'o așa măsură, încât nu se mai poate trece asupra ei, la ordinea zilei. Se poate judeca în multe feluri chestiunea aceasta, dar trebuie să s'admită că chestiunea feminină, întocmai ca chestiunea naționalistă, formează o parte integrantă a chestiunilor sociale. Femeile, dlor deputați, la noi ca și în cele mai multe state, au o situație de helote. (Contestări în stânga! Strigăte: Poate între naționalități! Poate între valahi! Sgomot mare. Prezidentul sună).

Va trebui să recunoașteți dlor deputați... (Strigăte în stânga: Nimic nu recunoaștem. Sgomot mare).

Prezidentul: Liniște, dlor deputați!

Vajda Voevod: Trebuie să admiteți și Dvoastră că dacă femeile ar fi egal îndreptățite cu noi, atunci s'ar bucura și ele de aceleași drepturi pe cari le au bărbații. (Sgomot.) Dar, on. Cameră, cele mai multe drepturi sunt de-trase dela femeie. (Sgomot).

Văd din dispoziția generală, că va trebui să treacă încă multă vreme până ce va fi apreciată această chestiune în țara noastră, dar sunt con-

Interesează pe dame

Din noutățile mele de toamnă a sosit un asortiment întreg.

Mărfi fine engleze și maghiare, flanele, parchete și altele; asemenea vă recomand în atențiune, că am dat de un târg ocazional lățime 120 cm. prețul 38 cr. de metru; modelele cele mai moderne, — care se văd în vitrinele (galan-

tarele) mele. — Cu deosebire stimă:
Nádlér Lajos,
modist de domni și dame.
Andrási-tér, nr. 20.

vins că chestiunea prin forța ei de adevăr și dreptate la urma urmelor tot va ieși triumfătoare peste prejudecii.

Ca să dovedesc că femeile în privința drepturilor sunt într-o situație de helote față de bărbați, voi servi cu câteva ordinațiuni ministeriale. (Citează câteva ordinațiuni ministeriale prin care se pun obstacole în calea instrucțiunii universitare a femeilor).

Li-am cetit acestea, pentru că ele constituiesc subiectul și fondul interpelării mele. Mă mir, că n-ați conturbat cu întreruperea că nu e adevărat ceea ce spun, că adevărat egal îndreptățirea femeii nu este nici la universitate. Cred că acumă recunoașteți. (Sgomot).

Hédervári Lehel: Femeile din Australia... (Sgomot).

Vajda Voevod: D-Voastră puneți mai mult preț pe femeile Australiei, decât pe femeile Ungariei? (Sgomot și ilaritate.)

Oratorul insistă apoi, asupra nedreptății ordinațiunilor, care pune pedeci femeilor de a se vălida în viață. Continuă apoi:

Relațiunile economice sunt azi așa că li-se face imposibilă bărbaților căsătoria. D'aceea trebuiesc sanate relațiile economice, ca să se înlesnească bărbaților căsătoria, ca fetele să se poată mărita și în chipul acesta să poată corespunde misiunii lor adevărate, de mame.

Ugron Gábor: Aceasta e academia adevărată! La aceasta trebuie să nisuiți.

Vajda Voevod: Aceasta este soluția adevărată a chestiunii feminine. Dar ca să ajungem la aceasta trebuie să facem reforme corespunzătoare; și anume reforme cari să îndemne pe bărbați la căsătorie. Pentru-că, de ex. totuși nu e ceva just, că acel tată de familie, care să zicem, crește 10 copii, care dă soldați patriei, să plătească tot atâta dare, ca și acela care nu s'a căsătorit, care n'a dat patriei nici un soldat și eventual nici dânsul n'a slujit-o. Tot așa de puțin just e, ca dintr-o moștenire să i-se dea tot atâta susținerii unei familii de 5—10 copii, cât burlacului care n'are nici un copil. Da, se poate influența prin legiferare, asupra burlacilor ca să li se facă în interes căsătoria și se pot îndrepta într-acolo referințele, ca să se înmulțească în statistică numărul căsătoriilor.

On. Camera! Ori ce stare socială, ori ce naționalitate, familie ori individ este în primul rând chemat să-și ajute sieși, să-și saneze relele de care suferă. Dacă deci D-voastră într'adevăr sunteți aderenții votului universal, n'ar fi decât just, să-l dați acesta și femeilor, pentru că pentru soluția chestiunii feminine sunt chemate în primul rând femeile, ele simt mai mult neajunsurile de care suferă sexul lor.

Vorbește apoi pe larg despre reformele ce ar trebui aduse în favorul femeilor, apoi continuă:

Nu vreau să vă plictisesc prea mult d-lor deputați cu o chestiune care nu vă interesează. Dar am o observare de făcut. Am auzit pe un domn deputat care a trecut pe lângă mine, murmurând ceva despre opincă. Noi Românii nu suntem interesați în chestia feminină, dar peste câți-va ani vom fi și noi. (O voce: *Valahii nu Români!*) Și Săcuilor li-se zice Săcu-cap-de-cal, cu toate acestea nu trebuie să li-se spună totdeauna așa.

Vă pot spune on. Camera, că atunci când am sulevat eu chestiunea aceasta înaintea acelor alegători în opinci ai mei, aceia au înțeles-o, aceia au simțul de drept și numai atâta mi-au spus să merg și să lupt aici pentru drepturile femeilor, vergure. (Sgomot).

Presidentul: Vă rog să-l ascultați în liniște pe orator și să nu-l conturbați cu continue întreruperi.

Vajda Voevod: Noi Românii suntem acel popor fericit din Europa, unde bărbați și femei sunt așa zicând egal la număr; statistica ne arată că la noi sunt foarte puține fetele nemăritate (Sgomot).

On. Camera! Văd dispoziția Camerei împotriva mea. Sper însă că domnul ministru de instrucție, care totdeauna s'a arătat de progresist și care întradevăr face impresia de om în curent

cu ideile veacului (Ilaritate) va aprecia cuvintele mele și va elibera femeia din starea de helotă, în care se află în patria noastră.

Iși citește interpelația ca ministrul de instrucție să-și retragă ordinațiunile nefavorabile pentru libertatea de instrucție a femeilor.

Știri dela Expoziție.

La banchetul dat de Camera de comerț din Capitală, la pavilionul austriac, în onoarea membrilor Camerei de comerț din Brașov, veniți spre a vizita expoziția, s'a trimes împăratului Frantz-Iosef, după propunerea dlui G. Assan, președintele Camerei de comerț din Capitală, următoarea telegramă:

M. Sa Impăratului Frantz-Iosef.

Viena.

»Membrii Camerei de comerț și industrie din București, întruniți cu membrii Camerei de comerț și industrie din Brașov la expozițiunea generală română, roagă pe M. Voastră să bine voiască a primi expresiunea devotamentului lor.

»Fraternitatea care leagă astăzi pe membrii celor două Camere de comerț și industrie, ne dă asigurarea că relațiunile comerciale între imperiul Austro-Ungar și Regatul român, vor lua un avânt din ce în ce mai mare pentru prosperitatea ambelor țări vecine și amice». — *Paul Wilhelm*, preș. Cam. de comerț din Brașov. *G. G. Assan*, preș. Cam. de com. din București.

După propunerea dlui Paul Wilhelm, s'a trimes o asemenea telegramă și M. Sa Regelui Carol.

Oaspeții au vizitat câte-va stabilimente industriale, exprimându-și mulțumirea de tot ce au văzut la expozițiune și în oraș.

Răspuns acuzărilor ungurești.

Se știe că guvernul prin puterea de stat, presa prin articole violente, iar congregațiunile comitatense prin hotărâri dictate de cel mai intolerant șovinism, s'au năpustit asupra Românilor d'aici cari au fost la expoziția din București.

Duminecă dl Take Ionescu, ministru de finanțe, fiind la Craiova, unde aderenții i-au făcut o caldă primire, a rostit o vorbire mare, în care a atins și chestia expoziției și a rostului mergerii acolo a Românilor de pretutindeni. Iată ce a zis:

Expoziția, dlor, care ne-a rămas nouă conservatorilor, fiindcă ceilalți s'au lepădat de dânsa, Expoziția, dlor, ne-a dat și ea un mare câștig: ne-au văzut străinii; ne-au văzut vecinii; *ne-au văzut frații* (aplauze prelungite) și *toți câți ne-au văzut, au plecat convinși că prețuim mai mult decât credeau înainte de a ne fi văzut.* (Aplauze). Și aceasta, dlor, e un capital național. *E mare lucru ca Românii de pretutindeni să aibă în conștiința lor românească și convingerea că poate să săvârșească lucruri mari și Românii singuri.* (Aplauze). Nu a-și vreă, dlor, să se dea un alt înțeles vorbelor mele: *Românii de pretutindeni sunt așa de cunoscuți pentru credința de care au dat atâtea dovezi față de suveranitatea sub cari i-a pus istoria, în cât ei nu au nevoie să fie apărați de nici o bănuială că au căutat alt-ceva aici decât dragostea frățească și întărirea conștiinței lor de Români.* (Aplauze). Și Statele cărora aparțin, trebuie să se simtă fericite să aibă supuși oameni demni și conștienți, iar nu fiindte abjecte cari și-ar fi pierdut sentimentul originii și mândria de om. (Aplauze prelungite).

Al doilea fapt, dlor, cari iar ar trebui să fie al tuturor și pe cari iar opoziția ni l-a dat nouă, e situațiunea financiară a Statului român. Vă pot anunța azi că excedentul anului trecut va trece de 45 mil. (Aplauze furtunoase).

Dlor, sunt mândru de această cifră, nu sunt mândru pentru mine, sunt mândru pentru România. (Aplauze). În istoria noastră financiară aveam un deficit de 35 milioane și un excedent numai de 32 mil.

Ei, acum, excedentul bate deficitul cu 10 mil. și s'a scăpat fala finanțelor românești. (Aplauze îndelungate).

O carte de valoare.

Un eveniment literar-științific-bisericesc este apariția prețiosului studiu din domeniul istoriei bisericii noastre naționale: »*Sava II Brancovici*« de archimandritul prea-cuvios, *Vasilie Mangra*, vicar episcopesc în Oradea-mare.

Pețioasa lucrare »*Sava II Brancovici*« a părintelui archimandrit și vicar episcopesc *Vasilie Mangra*, cuprinde următoarele capitole:

Introducere. Scurtă reprivire istorică asupra Ierarhiei bisericii române din Transilvania și a luptelor ei cu protestantismul; I. Biograful mitropolitului Sava Brancovici; II. Geneologia mitropolitului Sava Brancovici; III. Brancoviceștii și Episcopii Ienopolei; IV. Sava Brancovici, alegerea, hirotonirea și confirmarea lui de mitropolit; V. Activitatea mitropolitului Sava II. Brancovici; VI. Așezămintele bisericești și organizația bisericii sub mitropolitul Sava II. Brancovici; VII. Judecata și martiriul mitropolitului Sava II. Brancovici; VIII. Rehabilitarea și sfârșitul mitropolitului Sava Brancovici; IX. Istoricii despre mitropolitul Sava Brancovici.

Din păcurar, domn «Măria Sa».

Foile maghiare fac caz mare din întâmplarea că dl Burdea, din păstor de oi și capre, ce fusese în copilărie, azi a ajuns domn »Măria Sa«.

»*Budapesti Hirlap*« (dela 10 Octomvrie) plină de mirare și bucurie zice că s'a întâmplat ca din *grăniceri opincari* unii să ajungă — *generali*; ca dl Burdea n'a înaintat însă nimeni așa de iute și n'a ajuns așa de sus. A început ca păstor, a urmat ca *pandur orășenesc* (vardist), a ajuns în cele din urmă primar, deputat și de Duminecă încoaci »*méltóságos Ur*«, care se pupă în bot cu Kossuth, Andrassy, Apponyi și alți magnați...

Adevărat, mare lucru.

Nu mintea din cale afară ageră ori învățatura mare l-au ajutat să ajungă așa domn mare, ci îndrăzneala, împreună cu o rară șiretenie, dar mai ales serviciile ce a adus stăpânirii ungurești, căci nu-s decât vre-o trei săptămâni de când a scris, în foile ungurești, chiar împotriva bisericii în care s'a botezat și din ale cărei corporațiuni face parte, iar cât despre statuia M. Sale, ridicată în piața Caransebeșului, cumpeni lucrurile așa fel, în cât nu se gravă nici o slovă românească pe monumentul *grănicerilor români*, la desvălire nu se cântă imnul împărătesc, ci cel — unguresc!

Cum să nu-l laude dar presa maghiară, și cum să nu-i facă stăpânirea parte de toate cinstile?!

Pentru Români însă și pentru lumea mare care judecă nepreocupată, rămâne bine știut, că în Țara Ungurească da, ajung la mărime numai Românii cari își încep cariera la poliție și toată viața lor caută să-și slugească nu neamul, ci stăpânirea.

Dovadă e Moldován Gergely, ajuns *rector* la Universitatea din Cluj, din polițist ce fusese, dovadă Burdea, care din polițist ce a fost în Caransebeș, iată-l acum »per tu pajtás« cu Andrassy Duczi gróf!

Românii cu devotament pentru cauza națională nu-i invidiază însă, ci toate zările românești i-a îmblățit aspru!



ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnisorul curții regale,
atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDEK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistere, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

In atențiunea învățătorilor români.

»Nemzeti népművelés« este titlul unei foi pedagogice ce apare de puțină vreme în Nagyványa sub redactarea dascălului maghiar Pálkás Béla.

Mulți din colegii mei români vor cunoaște aceasta revistă bimensuală, unii poate nu, pentru aceea îmi iau permisiunea a spune câteva vorbe asupra susmenționatei foi.

Până acum au apărut 4 (patru) numere din ea, cel dintâiu l'am cetit și eu, al doilea și al treilea însă nu și eram în credință, că deoarece la foaie nu m'am însinuat ca abonată, alt număr nici nu mi-se va mai trimite.

Lucrul însă nu a rămas chiar așa, căci cu finea lunii Septembrie n. a. c. mă pomenesc cu alt număr și anume nr. 4.

Până aici avusei o idee cam binișoară... despre pomenita revistă, la care convingere m'a adus împrejurarea, că în primul ei număr se tractau lucrări serioase bune și scrise cu demnitate dascălească. Ba, într'un rând eram deci s'o și abonez, căci e drept, abonamentul îi e destul de ieftin.

Dar mari desiluzii!...

Unde ai văzut foie maghiară, fie ea de orice colorit — să nu alunec pe panta secesionismului patriotic.

Va să zică nici »Nemzeti művelés«-ul dlui Pálkás Béla, nu a putut întrelăsa să arete, că doară nu s'ar pricepe și la un pic de politică. Și aceasta ni-o dovedește din destul acest ultim număr, patru, în care i-a la răspăr pe un dascăl român din Bănat. Lucrul stă așa.

Pe tema »agitațiilor contra statului«, ca de comun, la noi la Români — tribunalul regesc din Lugoj a judecat pe învățătorul român I. I. la arest de o săptămână și din acest incident foaia din chestiune strigă cât se poate, că judecata e prea moderată... e prea leală. »Trebuia judecat la ani de temniță și nu săptămâni... apoi, că dela mulți dascăli români statul ar trebui să ieie diploma... și mai sunt încă câteva boroboațe speciale de ale lor nesăbuite.

Intreb numai: O foaie pretinsă pedagogică și serioasă ce are în vedere progresul școlii; ameliorarea stării morale și materiale a învățătorului, ce se girează »N. M.«, poate să vină cu invective și ofenze la adresa unui coleg, fie și de altă confesiune sau nație...

Răspunsul aici nu poate fi decât negativ din simplul motiv, că pedagogia nu cunoaște politica și necunoscându-o nu poate face nici un fel de politică, fie cât de patriotică ori hiperpatriotică!!

Declarația unei revoluționare.

Reproducem mișcătoarea declarație făcută în fața judecătorilor de către Zinaida Vassilievna Konopliannikova, care a ucis pe generalul Min. Declarația a fost publicată sub formă de placardă de către partidul socialist revoluționar rus. Iată declarația:

Sunt membră a partidului socialist revoluționar; actualminte aparțin unui detașament de luptă din regiunea nordului. Am omorât pe Min. Cauzele cari m'au împins la acest act sunt următoarele: toată lumea își amintește era de zilele din Decembrie, când Min și Riman lucrau la Moscova ca într'o țară cucerită. Nu mă voi întinde mult asupra acestor zile; s'a vorbit mult, s'a scris mult despre ele în ziare și în reviste, li-s'au consacrat cărți întregi. Morții din Moscova se socoteau cu sutele.

Și pentru ce, ne întrebăm, se ucideă poporul la Moscova? Pentru că poporul adâncit în ignoranță și mizerie, înșelat de manifestul provocator al lui Nicolae II și de întreaga politică provocatoare a guvernului, pentru că muncitorul a ridicat stindardul revoltei în contra apăsătorilor săi. Am ucis pe Min pentru că el era ucigașul revoltaților, luptătorilor în revoltă pentru libertate, ucigașul acelor nevinovați al căror sânge scaldă pavagiul Moscovei.

În perioada de liniște Min se ocupă cu instrucția soldaților. Încercă să se apropie de ei, să fie bine cu dânsii, să execute o influență directă asupra lor, să trezească în ei sentimente

Cel ce o face nu-și înțelege bine rostul în care caz nu face pedagogie, ci demagogie patriotică...

Respectivul »oláh tanító«, cum zic ei — ori a comis ori n'a comis »act nepatriotic; nu se cuvenia a face capital din osândirea lui și cu atât mai puțin a face comentarii malițioase în o foaie didactică unui dascăl român și prin aceasta indirect și statului dascălesc-român.

Această foaie deci dascălul românesc să o alunge dela casă, pentru că nu merită abonarea ei și cu atât mai puțin merită protecție morală.

Nimeni nu poate dori ca un seamăn de al nostru, pe banii noștri proprii să fie batjocorit și hulit, fie măcar și de un coleg maghiar ca dl Pálkás Béla.

Avem noi foile noastre și pedagogice și politice, pe acestea să ne dăm banii!

Să zicem deci din partea noastră noi învățătorii români acestei foi pedagogice »Nemzeti művelődés«...

În veci pomenirea ei!!

I. Crișanu.

Banca »Pădureana« — în concurs.

Ticăloșia unui preot, cu numele *Cornel Teaha*, din Liget director de bancă la banca »Pădureana« înființată de dînsul în sat pentru ajutorarea economică a poporului, — a dus la o adevărată catastrofă o comună întreagă, înșelând pe o sumedenie de oameni și ducându-i la sapă de lemn.

Patruzeci și șasă de mii face suma defraudată și înșelată de acest ticălos, sumă adunată dela oameni săraci, cari și-au dus cu încredere creițărașii strânși cu sudoare în banca chivernisită și administrată de un — preot.

Iată amănuntele ticăloșiei fără seamăn:

Simeon Popeț econom din Liget a avut la vre-o 1700 cor. depuse spre fructificare în »Pădureana«. În vremea din urmă s'a auzit unele altele despre trebușoarele domnului »director« dreptăcea omul a căutat să-și scoată banii. Spre cea mai mare alui mirare însă i-s'a spus că banii nu și-i poate căpăta, pentru că nu-s bani. Omul s'a dus apoi la Timișoara și s'a plâns unui avocat, care a făcut arătare în contra institutului. Într'astea s'a răspândit vestea în sat și peste vre-o treizeci de oameni au alergat la bancă, pentru ca să-și mântue creițărașii adunați — dar prea târziu.

S'au dus apoi la casa satului, unde între alți mulți *Ioan Căprariu* cassarui »Pădurenei« s'a plâns că la banca »Poporul« din Lugoj este un

accept de 5700 cor. pe numele lui, deși n'a iscălit niciodată cambiu și nici bani n'a primit. Dar și iscăliturile giranților sunt toate false.

Un alt cambiu de 5700 este în circulație pe numele lui *Petrov Tovan*, fără ca acesta să fi iscălit ori să fi primit banii. — *Iosif Radosov* din Liget s'a împrumutat cu 300 cor. dela »Pădureana« pe cambiu. A plătit banii când deodată se trezește improcesat din partea »Beregsanei« pentru suma de 300 cor., deși n'a datorat niciodată acolo. — *Ilie Costea* a cumpărat bucate dela domnul »director« pe credit. la rămas dator cu 6 cor. și pentru suma aceasta a dat cambiu. Cambiul acesta l'a escomptat *Teaha* la »Păstorul« din Timișoara în valoare de 90 cor. Tot în chipul acesta a manipulat cu cambiile lui *Nicolae Iercan*, *Ilie Corin*, *Danilă Mișigă*, *Toma Boțun* și *Stefanescu*. A luat dela dânsii cambii în bianco și li-a escomptat la băncile din Timișoara.

Vichentie Miligă, care asemenea s'a împrumutat dela »Pădureana« susține că a plătit suma întreagă nevastăii lui *Teaha* și totuși zilele trecute l'a improcesat o bancă din Timișoara pentru suma de 300 cor. — *George Lenger* vroia asemenea să împrumute bani dela institut. *Teaha* i-a spus că dânsii n'au acum bani, dar să-i dea lui cambiul că va exoperă dânsul bani. *Lenger* i-a și dat un cambiu; 80 cor. i-a trebuit; atâta a și căpătat, totuși a trebuit să replătească 130 cor. — *Ion Lupșor* a cumpărat pământ dela *Teaha* și i-a dat cambiu până la suma de 220 cor. *Directorul* însă a ridicat câte 700—700 de cor. pe cambiile lui dela 2 institute din Timișoara.

Cu grămada s'au făcut arătări de felul acesta la *procuratura* din Timișoara, acuzând pe *Teaha* cu defraudare, falsificare și înșelare. Suma întreagă a daunelor suferite de oameni se urcă la 46 mii de coroane.

În urma acestor arătări, *procuratura* imediat a pornit cercetare.

Judele de instrucție din Timișoara și un vice-procuror au eșit la fața locului pentru a revisui cărțile băncii, n'au aflat însă nici director, nici cassar, și cărțile erau incuiate. *Teaha* a dispărut din sat iar cassarul petrece în *Jebel*, în vilegiatură.

Câțiva membrii din direcțiune văzând că institutul nu se poate conduce mai departe, căci n'a mai rămas nici un filer, pe de altă parte că »directorul« a luat-o la sănătoasa au cerut la tribunal declararea concursului, care, precum am anunțat s'a și ordonat din partea tribunalului din Timișoara.

de supunere servilă, de devotament orb guvernului criminal, formând astfel viitori fraticizi, viitori patricizi. Am omorât pe Min pentru că comandând regimentul *Semenovski*, a inspirat țaranilor soldați o ură puternică în contra mișcării liberatoare. Ca și *Ivan cel groaznic*, *Nicolae II* s'a înconjurat de soldați. Minii din Moscova, *Orlov*-ii din Baltica, *Trepov*-ii, autorii pogromurilor îi înconjură tronul. Mămile lor s'au scaldat în sângele poporului; omorînd pe unul din sateliții lui *Nicolae Romanov*, am voit să-i amintesc, că și susținătorii săi, tronul său poate cădea.

În timpul interogatorului am fost întrebată cine mi-a dat dreptul de a omorî. Membră a partidului socialist revoluționar, voi răspunde ca și camarazii, cari m'au precedat: partidul a decis să răspundă teroarei albe, dar sângeroase, a guvernului prin teroarea roșie. Și cum sunt din popor, vă voi întreba vorbind chiar limba acestui popor: cine oare v'a dat dreptul să ne țineți timp de secole în ignoranță, în mizerie, în închisori, să ne deportați la muncă silnică, să spânzurați și să ne împușcați cu zecile, să ne ucideți cu sutele? Vi-s'a dat acest drept? L-ați luat singur, dreptul celui mai tare, l-ați sancționat prin legi imaginate de voi și preoții au binecuvântat acest drept.

Și acum se ridică un nou drept, dreptul popular, mai corect decât dreptul nostru neomesc. Ați întreprins în contra acestui drept, nu o luptă pentru viață, ci o luptă pe moarte. Voi știți bine că pierderea dreptului vostru neomesc este propria voastră pierdere. Și noi cari suntem eșii din popor, cari luptăm pentru libertatea poporului, simțim în noi forța și dreptul

de a luptă în contra voastră cu armele în mână pentru dreptul nostru viitor, în contra voastră, reprezentanții autocratismului și birocratismului arbitrar.

Voiu fi scurtă asupra bibliografiei mele.

De pe băncile școlii, din seminar pentru institutoare, am fost trimisă într'un colț pierdut al *Lovoniei* într'o școală ministerială. Guvernul ocupându-se cu rusificarea *Balticeii*, a instituit școli ministeriale, umplându-le cu institutori și institutoare ruse, ca învățământul să fie numai în rusește. Ținutul în care fusesem nu era tocmai plăcut, înconjurat de 3 părți de pădure și având în față lacul *Peipus*. Tabloul naturii era trist, mizeria locuitorilor îngrozitoare. N'aveau pământ. Fuseseră liberați din sclavie de *Alexandru II*, cred, dar n'aveau pământ. Tot pământul rămăsese în mâinile baronilor *Balticeii*. Trăiau din ceea-ce le furniză lacul, din pescuit. Crescută însumi în mizerie mă miram de mizeria lor. Un lucru m'a izbit atunci, îmi spuneam: cum se poate trăi astfel, fără a se luptă pentru un viitor mai bun, cum se poate trăi fără ca vre-o rază să lumineze viitorul, fără ca vre-o lumină să se ridice deasupra întunecatului orizont?

Dar' în afară de școală nu puteam lucra, nu cunoșteam limba. Între zidurile școlii sufeream, nu fizicește, ci moralicește. Toată instrucția trebuia făcută în rusește. Cât de penibil era chipul cu care mă privea cu ochii sei nenorociți micul meu elev atunci când îi ceream să vorbească numai rusește.

»Pentru ce n'am voe să vorbesc în limba mea când mă aflu între aceste ziduri?« Iată ce citeam în micuții lui ochi triști. Cât îmi era de penibil să ascult tineri de câte 17 și 18 ani, cari aparți-

Frații Grödel în România.

După ce în urma pungășilor comise au fost eschiși dela licitațiunile publice din Maramurăș, se știe, frații Grödel s'au năpustit asupra pădurilor săcuești. Cum i-a adus la sapă de lemn pe Săcui, a arătat-o pe larg fostul deputat Györffy, deputatul Lengyel Zoltán și ziarele ungurești cele mai multe. Probabil că chestia ajunge și în discuția parlamentului. Sunt la mijloc înșelătorii infame, mituiri îndrăznețe și frustrări pe socoteala statului cum nu s'a mai întâmplat nici-odată.

Aflăm acum că în România de asemeni, aeești geșeftari, după ce au pus mâna pe o grămadă de păduri și au înșghebat o societate anonimă intitulată »Lotru«, au cumpanit așa lucrurile, că voind să înșele și p'acolo, s'au încurcat în procese, pierzând 6 procese mari, așa că azi 6 din pădurile mari exploatare de cinstita firmă Grödel (căci ea se ascunde sub numele »Lotrul«) sunt puse sub sechestru.

S'a ajuns astfel că la primăvară societatea asta nu mai poate lucra și e aproape de faliment.

Faliment fraudulos, se înțelege, căci Frații Grödel așa sunt obicinuiți să opereze: să câștige înșelând, pe stat și pe particulari, pe toată lumea care le iese în cale.

Faptele murdare ale acestor exploatare Ovrei au fost desvălite de dl senator Nicu Albu și au făcut o profundă impresie în cercurile marilor proprietari cari au păduri, și cari tocmai de aceea caută să fie acuma cu luare aminte, ca nu cumva frații Grödel sub anonimatul altei societăți să pună mâna pe cele mai de preț păduri ale Țării Românești.

Noi ne facem o datorie semnalând toate aceste lucruri mai ales pentru a atrage atențiunea fraților noștri de aici, posesori de păduri, căci avem bune informațiuni: frații Grödel și-au deja agenții trimiși prin locuri populate de Români și caută să întindă exploatarea lor neomenoasă și asupra brațelor și proprietăților românești.

neau claselor superioare și nu cunoșteau propria lor istorie destul de bogată în fapte și evenimente, povestindu-mi cum Olegovic și Kurikovic se luptau între ei. Amintind aceste fapte nu vreau să spun că un popor care, vecin de altul, găsește folositor să învețe istoria și limba acestuia, nu trebuie s'o facă. Dar' grație acestei rusificări dezvoltarea țării este o piedică pentru multă vreme.

După ce am lucrat în chipul acesta timp de un an în Livonia, am petrecut apoi în mijlocul populației ruse din districtul Peterhofului, în guvernământul Petersburg. Mă aflam acolo în următoarele împrejurări: în fața școlii locuia jandarmul; la spatele școlii, uridnicul; pe dealul învecinat, preotul și alături de acesta cântărețul bisericii. Și toți aceștia raportau administrației asupra rosturilor mele. Dacă organizam de pildă câte o șezătoare sau lecturi pentru popor, de un caracter cu totul nevinovat, cântărețul de mai sus raportă inspectorului că »învățătoarea se ocupă cu discuții și explicațiuni cari n'au nimic comun cu activitatea școlară«. Preotul făcea cunoscut departamentului competent că învățătoarea face parte din diferite secte, că răspândește tolstoismul și corupe tinerimea.

Toate acestea s'au întâmplat acum cinci ani. În urma acestor raporturi, am fost chemată când la inspector, când în fața consiliului școlar, când în fața guvernatorului.

Timp de doi ani și jumătate am stat în acest sat »sub protecția«. În sfârșit, consiliul m'a dat afară din învățământ.

Am părăsit învățământul fără mare părere de rău. În diversele peripeții din viața mea m'am convins de lucrul următor: Nu pot împărți cu poporul nici puțina cunoștință ce o posed, nu-i pot

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Octombrie 1906.

Știre personală. Eri Joi P. S. Sa Episcopul Aradului, I. I. Pap, a plecat la Sibiu, unde se ține consistor metropolitan.

— **Senatul școlar** al conzistorului aradan a ținut Miercuri după amiază ședința sub prezidenția P. S. Sale episcopului Ioan I. Pap, fiind de față referentul dr. Ciuhandu, secretarul V. Goldiș și asesorii Tr. Vățian, Russu Șirianu și Iosif Moldovanu, asessori.

— **Românii de legea ortodoxă orientală** din înființându episcopie a Timișorii au înaintat către Congresul național bisericesc, un memorandum, tipărit în mai multe exemplare, și în care arată, care ar fi calea mai potrivită pentru înființarea noii episcopii.

— **Societatea de lectură »Ioan Popasu«** a tinerimei studioase dela institutul teologic-pedagogic diecesan din Caransebeș s'a constituit în ședința sa din 17 Septembrie 1906 st. v. sub presiul dlui profesor Iosif Bălan, în modul următor: Președinte: Iosif Bălan, profesor; V-președinte: Nicolae Popovici, teol. c. III; Notar I: Aureliu Simu, teol. c. III; Notar II: Aureliu Bălan, ped. c. IV; Bibliotecar: Vichentie Ciorogariu, teol. c. II; V-bibliotecar: Spasie Crista, ped. c. III; Cassar: Iosif Caragea, teol. c. II; Controlor: Ioan Ștefan, ped. c. IV.

Membrii în comitet: Virgil Musta, teol. c. III; Petru Vuc, teol. c. III; Antoniu Atnagia, teol. c. II; Coriolan Popovici, teol. c. II; Aureliu Balea, teol. c. I; Iuliu Ionesc, teol. c. I; Alexandru Florei, ped. c. IV; Emil Nistor, ped. c. III; Nicolae Vasilie, ped. c. II; Ioan Sărăngheu, ped. c. I.

— **Date statistice din România.** Conform datelor statistice oficiale cele mai noi România are 5.912,520 locuitori și anume:

Români	5.469,068	adecă 92.40%
Străini	171,063	» 2.89%
Fără protecțiune	272,421	» 4.62%

După confesiune sunt:

Gr.-or.	5.408,743	adecă 91.48%
Rom.-cat. și prot.	168,276	» 2.84%
Ovrei	269,015	» 4.55%
Mohamedani	13,740	» 0.74%

Restul de 639% se ține de alte confesiuni.

deschide ochii asupra situației sale, nu-i pot ridică adevăratele cauze ale mizeriei sale. Am văzut că în asemenea condițiuni, nu se poate gândi la dezvoltarea armonică intelectuală și morală a omului (cum vă spune pedagogia), am recunoscut necesitatea de a crea imediat condițiuni cari să permită gândul la dezvoltarea generală a umanității, m'am convins de necesitatea de a lupta în contra tiraniei autocratice și guvernamentale și în contra despotismului.

Am devenit revoluționar. Câtva timp după ce fusesem dat afară din învățământ am fost arestată. Un an aproape am fost reținută în închisoarea preventivă și în fortăreață.

Când am fost urmărită pentru a doua-oră m'am refugiat în străinătate, apoi reintoarsă în Rusia am lucrat ca membră a partidului socialist-revoluționar. Sub influența închisorii și a persecuțiilor, sentimentul revoluționar s'a fortificat în mine. Am înțeles că țarul, dacă nu este tiran și despot, este cel puțin instrumentul necesar, reduce poporul la sclăvie. Din punctul de vedere rus, a guverna înseamnă a prăda, a arde, a ucide. Istoria poporului rus e alcătuită din anale de sânge. Eu am văzut că superstructura autocratică și birocratică mai dăinuște grație violenței puterii și a teroarei albe dar sângeroasă, pusă în lucrare de către acei cari guvernează administrația.

Și însăși viața toată m'a convins că nu se poate crea nimic nou fără a distruge lucrul vechiu. Ideile nu pot fi nimicite cu ajutorul baionetelor, dar baionetele pot fi respinse cu ajutorul ideilor. Și de aceea am devenit teroristă.

Duma s'a întrunit. Dânsa a fost liberală. Guvernul a tolerat cât-va timp atacurile justificate

Foia maghiară »Magyarország« zice că numărul Ciangăilor din România este de circa 200,060. Afară de aceștia mai locuiesc în România 60.000 Secui, dintre cari numai în București sunt 32.000. Mai sunt apoi încă 30,000 Maghiari cari trăesc în România pe timp mai scurt (1/2—2 an). Așa numărul Maghiarilor din România este, afară de Ciangăi, 90.000, cu Ciangăi cu tot 290.000.

Datele aceste, privitoare la Maghiari, par foarte exagerate. Sigur au fost întregite (!), sub influența șovinismului.

În România la 100 locuitori sunt 4.23 nașteri pe an (în Ungaria 3.94). Mortalitatea e: 2.78 cazuri de moarte pe an la 100 locuitori (cam ca în Ungaria). Deci creșterea naturală a populațiunii în România e cu mult mai mare ca în Ungaria. Cam jumătate (55%) din persoanele decedate în România mor în etate de sub 18 ani și tot cam jumătate (47%) mor în etate de sub 5 ani.

Se constată, că Ovreei scad din an în an, asemena și ceilalți străini cari sunt în Moldova. În anul 1904 s'au născut în Moldova: Gr.-or. 66,923, Ovrei 6307, romano-catolici 3459. Dintre Ovreei născuți în România 77% s'au născut în Moldova. În Moldova sunt cu totul cam 190,000 Ovrei.

În România numai 17.3% a populațiunii știe scrie și și ceti și anume 770,896 bărbați și 233,191 femei. În Moldova numai 10.0% știu scrie și ceti.

În București sunt 17 foi române și 3 foi germane, cari apar în fiecare zi. Mai sunt încă 81 foi și reviste periodice. Foia maghiară e numai 1. Cu durere exclamă Ștefan Cornai, care publică aceste date în »M—g«, că 20,000 Nemți câți sunt în București au 3 foi contidiane, iar 30,000 Maghiari numai 1 foie.

În România sunt 220 reuniuni, dintre cari 20 germane și 2 maghiare.

— **Manevrele regale române.** Tema generală a manevrelor regale, cari vor fi făcute de trupele corpului 3 și divizia de roșiori e următoarea: O armată de est, venind din spre Buzău, va merge asupra Bucureștilor, apărați de o armată de vest, concentrată la București și împrejurimi. Un corp al armatei de est, compus din divizia 6-a și din divizia de roșiori, sub comanda generalului Rossima, va merge asupra Ploieștilor, unde se va afla un corp al armatei de vest, compus din divizia 5-a, sub comanda generalului C. Iarca, care are menire de a acoperi spatele armatei de vest. La 25 Septembrie v. avant-garda armatei de atac de est va ocupa Ulmeni și Mizil, precum și trecerea Cricovului. Prezența ei fiind semnalată armatei de vest aceasta din urmă va lua ofen-

ale Dumei, îndreptate împotriva lui. Dar răbdarea stăpânitorilor se curmă atunci când »dumiștii« se hotărără să adreseze poporului un apel recunoscând principiul exproprierii forțate a pământurilor private. Proprietarii au vorbit, iar conducătorii administrației s'au mișcat și Duma a fost dizolvată.

Și acum, îndurăm din nou o perioadă de represiune. Dar toate sforțările guvernului sunt zadarnice. Nici represuniile, nici arestările, nici deportările, nici exilările, nici măcelurile nu vor putea țărnuți avântul poporului răsculat.

Mă veți condamna la moarte. Ce-mi pasă mie în ce chip voi fi obligată să mor — la spânzurațoare, la muncă silnică, pretutindeni voi muri necălăuzită decât de singurul gând:

Adio, poporul meu, nu ți-am putut închina decât o parte mică din viața mea. Voi muri cu credința că vor veni:

...în curând zilele acelea
Când tronurile care se clatină se vor prăbuși!

Și când pe întinsa câmpie rusească
Se va înălța soarele scipitor al libertății.

POEZII POPORALE.

Auzite în comuna Bădești (l. Hălmagiu cott Arad.)

Așa zice lăuta
Că n'are cine juca;
Fetele is supărate
C'or rămas nemăritate.

Bere-aș apă, din ce-aș bea,
Bere-aș din gurița ta;

siva. La 26 Septembrie v. cavaleria celor două armate va da o luptă la Inotești. Grosul celor două armate se vor întâlni la 27 Septembrie v. la Albești-Paleologu. Armata de vest, fiind respinsă, se va retrage spre Ploești, înaintea căruia va lua poziție de apărare la 28 Septembrie v. La 29, intrarea trupelor la Ploești. Defilarea. Defilarea manevrelor a avea gen. Varthiadi, comandantul corpului 3 de armată. Regele Carol va sosi la Ploești Joi dimineața în 28 Sept. v.

— „**Lucafărul**“, revista literară ce apărea până acum în Budapesta, și-a mutat redacția și administrația la Sibiu, (Schewisgasse nrul 2). Orice scrisori, mandate, comande de cărți ș. a. să se adrese pe viitor la Sibiu.

— **Convocare.** Învățătorii români gr. ort. din tractul protopopesc al Chișineului își vor ține conferința de toamnă la școala conmembrului Georgiu Iancu din Macea, Luni 9/22 Octombrie a. c. începând la 8 oare a. m., la care conferință sunt invitați a participa toți membrii ordinari, onorari și ajutători precum și toți binevoitorii și sprijinitorii școlii. Nadab, la 25 Septembrie (8 Octombrie) 1906. Dimitrie Boariu, prez. Traian Tabic, not.

— † **Dr. Iacob Major.** medicul primar al orașului Lugoj, fost president al casinei române din Lugoj, etc. a răposat în Lugoj după îndelungate suferințe în etate de 53 ani. Dr.-ul Major era mare binefăcător al săracilor în caz de boală, dându-le ajutorul medical în suferințele lor de multe ori fără nici un onorar. În societate era iubit și stimat de toți și trecerea lui prea de vreme la viața de veci lasă cele mai adânci regrete în sânul întregii societăți lugojene, fără deosebire de neam și confesiune. Ceremonia funebrelă pentru neuitatul defunct s'a celebrat în Lugoj mâne, Mercuri la 10 Octomvrie st. n. 2 ore p. m. iar rămășițele pământeste vor fi transportate la Comloșul-Mare, unde vor fi așezate în cripta familiară la 11 Octomvrie. Odihnească în pace și fie-i memoria binecuvântată! Transmitem intristatei familii sincerile noastre condolențe.

— **Din căldărar deputat.** În Franca au ajuns deputați oameni de diferite ocupații. Un acrobat a fost deputat patru ani, un barbier un an, dintre tipografi au ajuns nenumărați. La alegerile din urmă a ajuns chiar un căldărar.

— **Invitare.** Reuniunea învățătorilor gr.-cat. »Mariana« își va ține adunarea Generală Luni în 22 Octombrie st. n. a. c. în Bistrița (Besztercze) în sala școlii conf. gr.-cat., la care se invită cu toată stima a lua parte atât domni membrii cât și on. public interesat de cauza învățământului.

Presidiul reuniunii învățătorilor greco-catolici »Mariana«: *Ciril Deac*, vicar for. episcopesc, președinte. *Clement Grivase*, secretar.

— **Expoziția de copii din Apoldul-român.** Comisiunea higienică a comitatului Sibiu, precum aflăm, va fi reprezentată la expoziția de copii, pe care »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu« o aranjează Duminecă la 14 Oct. n. c., în comuna Apoldul-român prin fizicul comitatens dl Dr. Schuller.

Comitetul central al Reuniunii agricole apelează la publicul nostru doritor de progres să participe în număr cât mai mare la această primă lucrare a sa de interes igienic.

— **Avis.** Epuizându-se prima ediție din *Curs practic de Limba maghiară* pentru școlile primare de subscrisul, în 2 săptămâni va apare ediție nouă, despărțindu-se materia anului 1, 2 și 3 într'un curs, iar materia anilor 4, 5 și 6 în cursul al II. Ediția a doua e coreasă de 2 profesori și emendată cu considerare la observările tuturor colegilor. Comloșul bănățean, 9 Octomvrie 1906. I. Vuia.

— **Cine hazardează?** În numărul trecut al ziarului nostru am arătat că poliția din Pesta a descoperit un nou cuib de cartofori (cărtași). Iată numele celor ce făceau parte din acest cuib:

Arany Sándor, jude cercual, dr. Bernáth István, oficiant de bancă, dr. Brédl Pál, adv., Bihari Mihály Miklós, locotenent în penzie, Ditrói Mór, locotenent de husari, dr. Fekete László, adv., Dabasi Halász Péter, proprietar de pământ, Hirsch Sándor, oficiant de bancă, Horváth József, deputat dietal, Horváth Jenő, secretar ministerial, Inzelt Jenő, proprietar de pământ, Szeless Irén, actriță, Szóke Margit, actriță, Kobelrausch Gyula, oficiant de bancă, dr. Kreisler Gyula, adv., Supp Tivadar, Magyar Gyula, colonel, Putnoki Elemér, proprietar, Rónay László, Szemere Kálmán, Tatay Ferencz, căpitan de husari.

— **Din carnetul unui om îngropat de viu.** Cu groază ne aducem și acum aminte de înfiorătoarea catastrofă dela minele dela Curries. Un ziar parisian publică acum însemnările aflate lângă cadavrul muncitorului Saurrien. Scoatem următoarele:

— Mă cuget la micul meu copilăș. Dumnezeu să-l binecuvinteze. Trimit salutul meu fierbinte soției mele și celor trei copii ce-i am acasă... Mi se pare, că moartea nici nu-i așa aproape precum gândesc, mă simt ca și când aș fi acasă în mijlocul familiei mele. Curioasă e moartea—moartea și fratele ei; somnul.

Abea mai avem aier.

E îngrozitor să-ți aștepți moartea. Dumnezeu

cu tine iubita mea, ne vom revedea în partea cealaltă a fluviului... În puil mesei vei găsi câțiva bani.

Să nu-ți pierzi curajul, dragă Bella!.. Nici nu văd nici n'aud. Pe zi ce merge slăbesc tot mai tare...

Cauza rămânerii mele aici a fost, că am voit să întind mână de ajutor tovarășilor mei... Nu mai avem oleu și numai întunerecul se întinde înaintea noastră. Moartea poate veni! E mai bună odihna.

Iubite Ioane, tinde mână de ajutor copiilor mei și te îngrijește de ei, căci ei nu știu nimic... Să nu-mi mai înșeli soția, căci te va bate Dumnezeu.

Dumnezeu să vă binecuvinteze... Fiți buni toți... Veniți toți la mine... vă voi da... da... pace...

— Ce-a scris mai departe nu se poate descifra.

— **Intrecere cu automobilul.** În Sâmbăta trecută s'a ținut în America întrecere cu automobilul, ce-a avut sfârșit tragic. Automobilele au omorât treizeci și unul de oameni, iar numărul răniților e înspăimântător de mare. Omorurile s'au întâmplat nu din vina celor ce conduceau automobilele, ci din vina publicului care era prea fără astâmpăr și se prea îmbulzea la locul pe unde treceau automobilele. Astfel s'a întâmplat apoi că mai fieștecare automobil a stâns câte o viață.

În urma acestor nenorociri, se înțelege, s'a luat hotărârea, că să nu se mai ține în America întrecere cu automobilele, căci iar s'ar repeta nenorocirile de acum.

— **Stările îngrozitoare în coloniile engleze.** Ziarul »Dail Tribune« arată în mod îngrozitor cum sunt tratați Negrii din coloniile engleze. După ce a fost înăbușită rescoala Negrilor, în cele mai multe colonii domnește foamea. Autoritățile nu s'au îngrijit de soarta lor și astfel mor cu sutele.

Pe drum, pe câmp și în toate părțile se găsesc cadavrele alor sute de Negrii, cari au fost jertfa foamei.

— **Oficer sinucigaș.** În mod îngrozitor s'a despărțit de viață locotenentul de husari, Jenny Béla, din Mișcolț. A călătorit la Budapesta și s'a încvartirat în hotelul »Nádor«. Aici toată ziua a scris la epistole. Seara s'a culcat de timpuriu. Dimineața a chemat servitoarea spunându-i, că pleacă, dar peste o oră se va reîntoarce. Până atunci să aducă în ordine chilia.

Peste o oră s'a și reîntors, și-a închis chilia cu cheia. Servitoarea din curiozitate s'a uitat înlăuntru prin locul cheii și-a văzut, cum locotenentul își potrivește revolverul la frunte. Ea

Din izvor de sub punctiță
Din gurița ta Georgiță.

Dracu să se bizuiască
La goron cu frunză deasă
La mândruța cea frumoasă.

Auzite dela col. V. E. Sabo, (Guravii cott. Arad.)

Pe sub coaste, pe sub deal
Merg badița pe cal
Suspînându-i inima,
Că i-o rămas mândruța.

Până 'ncar, până 'n căruță
Ș'o ales badea, draguță;
Până 'n car, până 'n hinteu
Tot mai dragă i-am fost eu.

Ce mi drag, nu mi urf
De-ar fi ca negrul pământ;
Ce mi urf, nu mi drag
De-ar fi, ca cașul de alb.

Cine iubește și tace
Răbdă-l Doamne și-i dă pace;
Cine iubește și spune
Nu-l răbda Doamne pe lume.

Pe ulița noastră 'n jos
Este un trandafir frumos:
Când îl bate vântu 'n față
Umple lumea de dulceață;

Când îl bate vântu 'n dos
Umple lumea de miros.

Tr. Mager, iunior.

(Culese de S. R. O. com. Rovina).

Mă ivii în deal la cruce,
Să văd, badea cum se duce?
Cu curelele neunse,
Cu chimeșa nespălată,
Cu gura nesărutată.
— Intoarce bade 'napoi,
Că chimeșa ț'oi spală
Și gura ț'oi sărută!

— Maică nu mă blăstămă,
Până's eu la casa ta!
Dacă eu m'oi depărtă,
Atunci tu mi-i așteptă
Cu prânzuțul cald în masă,
Și cu apa rece 'n vase.
Maică când oi veni eu,
Zeu îți jur pe Dumnezeu:
Prânzu 'n masă s'a răci
Apa 'n vase s'a 'ncălzi!

Badea cel cu pălărie
Ține umbră lui și mie;
Da să-l văd într'o grădină,
L'aș săpă cu rădăcină,
Și l'aș pune 'ntre ușori,
L'aș sărută 'n serbători,
Și iarna la șezători.

Busuioc roșu în ocol,
Drag mi-o fost mie un fecior.

Mi-o fost drag mai c'am cu frică,
Că Maica n'o știut nimică.
Dar stricata de vecină
Lute curse — și mă spuse.
Și maica se mânia,
În lăduță mă băgă,
Cu lăcăt mă încuia.
Mă uitai pe sub lăcăt,
Văzui lumea 'ncunjurând,
Feciori cu fete jucând;
Numai al meu bădiuț șezând
Cu colopu pe ureche,
Doar pe mine el mă vede?!

Cătu-i Sibiu de mare
Numa două drumuri are,
Două drumuri ș'o cărare
Ș'o cărare de năsip,
Merg cătanele tot șir,
Maicele 'napoi plângând.
— Intoarceți maice 'napoi
Voi nu știți unde mergem noi
Prin mirosul florilor
În scurtarea zilelor.

Floriciță de pe hat,
Dragi am fost și ne-am lăsat.
Floriciță de pe rât
Dragi am fost și ne-am urf.
Da cine ne-a despărțit,
Fie-i moartea de cuțit
N'aibe cruce la mormânt,
Nici cue 'n copârșeu
Precum ni-o făcut trai rău.

cuprinsă de groază a fugit la stradă, unde a zărit un dedectiv, căruia îi spusese cele văzute. A mers deci și dedectivul și a văzut și el pe locotenent învârtind revolverul. Nu puteau însă să intre în lăuntru, iar ușa nu voiau s'o spargă, de frică, că atunci se va împușcă. Au încercat deci să-l înșele, servitoarea a bătut la ușă zicând:

— Die locotenent pofteste ceva?

— Nu — fu răspunsul.

Atunci a încercat norocul dedectivului.

— Am adus o telegramă pentru Dta.

Locotenentul puțină vreme stătea pe gânduri, apoi în ton dureros zise:

— Eu nu mai aștept dela nimeni nimic! — și în momentul următor s'a auzit sunetul unei împușcături. Au spart atunci ușa, dar era prea târziu, căci locotenentul murise.

El lăsa în urmă-i soția și trei copii.

— In exclusiva magazină a fabricii de pânuri au sosit noutățile de toamnă. O întregă uniformă de haine bărbătești 3 metri pânură de lână fl. 3.90, 4.45, 5.40, 6.60, 7.95.

In provința trimitem mustre. Pentru un parde-siu ori palton 2.20 cmt. fl. 6.60—7.50.

Peptare după moda franceză în prețurile cele mai convenabile.

Pentru copii se capătă remășițe. Cu stimă: **Leichner és Fleischer** magazinul fabricii de pânuri în Arad, Szabadságtér 17.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorității).

Economie.

Arad, 12 Octomvrie

Nouă bancă românească. Sub numirea de »Arina« este pe cale a se înființa în Sanislău un nou institut de credit românesc. De 22 Octomvrie a. c. s'a convocat și adunarea constituantă a nou înființându-l institut în Cărai de către »comitetul fondatorilor institutului »Arina«.

Cine sunt aceștia? Să ni se ierte aceasta curiositate.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 9 Octomvrie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7.17 — 7.18
Secară pe Octomvrie	6.37 — 6.38
Orz pe Octomvrie	6.87 — 6.88
Cucuruz pe Iulie	6.63 — 6.64
Cucuruz pe 1907	5.07 — 5.08
Grâu pe Aprilie 1907	7.45 — 7.46

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Octomvrie 1906	7.17 — 7.18
Grâu pe Aprilie 1907	7.46 — 7.47
Secară pe Octomvrie	6.37 — 6.38
Ovăs pe Octomvrie	6.86 — 6.87
Cucuruz pe Iulie	5.03 — 5.04
Cucuruz pe 1907	5.09 — 5.10

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: gre-părechea peste 260 klgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei, 250—260 klgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»Cartea de cetire germană«, compusă pe baza lecturii, pentru cl. V și VI gimnazială de **Dr. Ioan Bunea**, prof. Editura: Librăria Ciurcu, Brașov. Prețul 2 cor. 50 fl.

Poșta Redacției.

Birlea, Soimoș. Pasportul din 1903 nu e valabil. Trebuie altul nou. Plecarea din Arad, peste Predeal.

T. în Sibiu. Nu polemizăm cu cele scrise de dl protopop din Agnita în »Telegraful«. Adresează acolo observațiunile D-Tale.

Iacob Cizmaș, Moroda. Acei 15 fl. e numai drumul, dus și întors. De mâncare se îngrijește fiecare pentru sine. Pasaport de asemeni își scoate fiecare, pe socoteala sa, prin oficiul notariatului.

G. Cosma, Barakony. Trebuie pasaport dela comitat. Cei din Bihor ar veni spre Arad, unde ar fi întâlnirea. La Sinaia ne vom opri.

Posta Administrației.

Ioan Jancin, inv. Almaș. Am primit 5 coroane ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

George Stan, Alsó-Orbó. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil: **Sever Bocu**.
Editor proprietar: **George Nichin**.

Anunț literar.

In vederea noului nostru plan de învățământ, pe lângă predarea cunoștințelor fizicali — în o măsură mai mare de cât până aci se impune și împărtășirea resp. pregătirea elevilor mai mari în cunoștințe folositoare din studiul sau domeniul chemiei de care manual, școala noastră în timpul de față — nu dispune.

Din acestea motive, ușor de înțeles, am compus:

„**Michul chemist**“ sau *Elemente din chimie pentru anii ultimi ai școlii cotidiene și cea de repetițiune.*

Cartea va conținea celea mai acomodate și utile cunoștințe chemice reclamate de nobilul scop al școlii populare.

Acest mic manual, nu peste mult va apărea pe lângă un preț maximum 50 fil. la care și până la timpul său se atrege bi-nevoitoarea atențiune a celor interesați!

Ioan Crișianu,

inv. la școala rom. sup. in Socodor.



Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scărbă dela ori ce beutură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beutură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât in farmecia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Nici o osteneală sau cheltuială

nu cruțăm la cumpărarea materialelor brute pentru prepararea Emulsiunii Scott, numai să asigurăm calitățile în adevăr prime și cele mai bune de oleu de pește și de hipofosfiți de var și natron. Aceste materiale exclusiv de clasa primă sunt apoi prelucrate prin procedura proprie alui Scott, care se distinge prin dibăcie tehnică și prin curățenia cea mai exemplară, și produsul e nu numai gustos și foarte ușor de mistuit, ci și de efect extraordinar, cu mult mai bun decât oleiul obicnuit de ficat de pește. In toate cazurile de slăbiciune, fie corporală fie în urma boalei, fie pacientul bărbat desvoltat sau copil, este Emulsiunea lui Scott totdeauna un mijloc neîntrecut de întărire. (8)



Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: »un om, care poartă în spate o știucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, »Városi Gyógyszertár«
BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original G. 2.50
Se află în fie-care apotecă.

DE UNDE SE CUMPERE FIE-CARE ROMÂN?

Hotărât, că numai dela comerciant român! Un comerciant român avem în Arad:

Cornel Santo

in a cărui speerie la „COȘNIȚA CU ALBINE“

din strada Deák Ferencz nrul 23

se pot căpăta articoli proaspeți de tot soiul. Poate servi cu cafea de cea mai bună calitate, de 12 soiuri. ZAHĂR, RUM de CUBA și JAMAICA, dife-rite soiuri de ceai, toate aceste pe lângă un ser-viceiu prompt se pot căpăta pe lângă cele mai favorabile prețuri. Tot asemenea petroleu verita-bil de America. — Despre adeveri toate acelor sus zise, se poate convinge fie-cine deja la o cumpărare cât de mai mică, deci cu stimă cere sprijinul Românilor: **Cornel Santo**.

Mersul trenurilor.

Valabil dela 1 Octob. 1906.

ARAD—BUDAPESTA.

	acc.	pers.	pers.
Arad, pleacă	4.16 dim.	11.25 a. m.	9.30 seara
Sofronya	—	11.41	9.48
Curtici	4.36	11.55	10.03
Lökösháza	—	12.10	10.21
Chitighaz	5.00	12.34	10.54
Ciaba	5.20	1.29	11.39
Szolnok	7.32	4.24	3.05
Bpsta, sosește	9.35 dim.	7.20 seara	6.10 dim.

BUDAPESTA—ARAD.

	acc.	pers.	pers.
Bpsta, pleacă	7.25 dim.	8.00 dim.	10.10 seara
Szolnok	9.23	1.09	1.30
Ciaba	11.13	2.05	4.32
Chitighaz	11.30	2.34	5.03
Lökösháza	—	2.51	5.21
Curtici	11.54	3.05	5.38
Sofronya	—	3.15	5.50
Arad, sosește	12.12 d. m.	3.29	6.05 dim.

ARAD—TEIUȘ.

	acc.	pers.	pers.
Arad, pleacă	12.22 d. m.	4.02 d. m.	6.35
Ghiorok	—	4.35	7.06
Radna-Lip.	12.57	5.09	7.34
Soborșin	1.50	6.55	8.47
Murăș-IIia	2.32	8.07	9.47
Deva	2.56	8.46	10.27
Simeria-Piski	3.14	9.16	10.56
Orăștie	3.32	9.45	11.22
Vințul-de-jos	4.16	10.35	12.11
Alba-Iulia	7.—	10.56	12.31
Teiuș, sosește	7.36 seara	11.25 seara	12.58 d. m.

TEIUȘ—ARAD.

	pers.	acc.	pers.
Teiuș, pleacă	3.55 dim	8.55 dim.	2.— d. m.
Alba-Iulia	4.23	13.36	2.30
Vințul-de-jos	4.48	12.05	2.44
Orăștie	5.33	12.33	3.33
Simeria-Piski	6.05	1.05	4.12
Deva	6.29	1.16	4.27
Murăș-IIia	7.11	1.41	5.10
Soborșin	8.15	2.32	6.19
Radna-Lipova	9.41	3.25	7.41
Ghioroc	10.10	—	8.16
Arad, sosește	10.50 a. m.	4.01 d. m.	8.50 seara

ARAD—TIMIȘOARA.

	pers.	pers.	pers.
Arad, pleacă	6.15 dim.	12.17 d. m.	5.— seara
Aradul-Nou	6.25	12.28	5.21
Vinga	6.55	12.56	6.14
Timișoara s.	7.44	1.45	7.39

TIMIȘOARA—ARAD.

	pers.	pers.	pers.
Timișoara pl.	8.25 dim.	2.10 d. m.	9.17 seara
Vinga	9.45	3.03	10.17
Aradul-Nou	10.27	3.33	10.49
Arad, sosește	10.40	3.42	10.59

CINE E BOLNAVI!

La moment alină și necondiționat vindecă tuse, respirație grea și durere de cap
SIRUPUL DE MUNTE
PENTRU PIEPT

a farmacistului **BALLA**

renumit, recomandat de medici și care face cel mai bun efect.

La moment împiedică tuse convulsivă, tuse măgărească, durere de piept, greața respirației, astma, trocnă, febrilă și regușală.

Sirupul de munte pentru piept a lui BALLA descris mai sus se aduce în circulație în două forme.

Numai pentru cei în etate și pentru copii de 12 ani în sus. Zilnic câte 4 linguri. La copii de 12 ani în sus tot așa. Prețul 2 coroane.

Numai pentru copii de 12 ani în jos. Zilnic 4—5 lingurițe. Prețul 1.20 cor. Indrumări de trebuință alăturăm. —2

Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, H.-M.-Vásárhely, Fő-tér.

LA COMANDE PRIN POȘTE pentru expediție și ladă se compută 40 fl. La comandă mai mare de 6 coroane pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei.

Incunoștințare.

Aduc respectuos la cunoștința onoratului public, că în Arad, strada Boczkó nr. 5 în 11 Octombrie am deschis sărbătorește

hotelul la „Vulturul Negru“

edificat în stil modern cu 21 camere cu gust arangiate, și vor sta la dispoziția onoratului public.

Spre orientare im iau voia să comunic, că la mine se va găsi zilnic bere proaspătă de KÖBÁNYA. În toată Vinerea zamă de pește, în toată Sâmbăta gustare proaspătă de porc, cumină admirabilă și beuturi escelente. — Camerele sunt iluminate cu electricitate și se pot căpta cu unpreț dela 1.60 cor. în sus.

Im iau permisia să mai amintesc, că mă voi strădui din toate puterile, ca oaspeții mei să fie pe deplin mulțumiți, deci rog să mă și sprijinească.

Cu deosebită stimă

IGNATIE PAȘCA,
hotelier și ospătar.

→ Tramvaiul circulă până înaintea hotelului meu. ←

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, revizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grân, secară, orz, cucurus, ovės, viș (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeș, nătrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuile mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grânul, secăra, ovězul și toată economis.

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Onor. Public!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am în atelierul meu din

Temesvár-Józsefváros
Bonnáz-utca Nro. 18
MARE DEPOZIT

de mașini de cusut, biciclete și biciclete cu motor

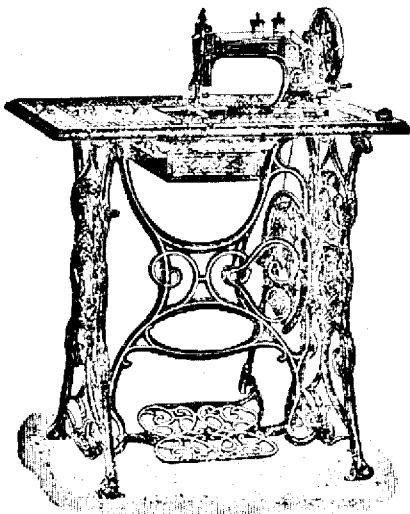
de cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai moderate. — Mai departe atrag atențiunea on. public asupra

lucrătoarei mele,

în care se reparază de măestrii specialiști tot felul de mașinării punctual și foarte ieftin.

Cu stimă:

WALLACHY ÁRPAD, mașinist.



Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii: 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4 1/2 0/0, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5 0/0 interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6 0/0—8 0/0 interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Cel mai bogat magazin pe câmpie pentru instrumente muzicale e a lui

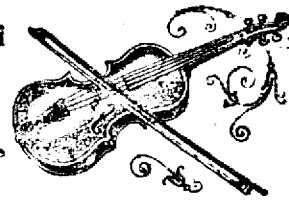
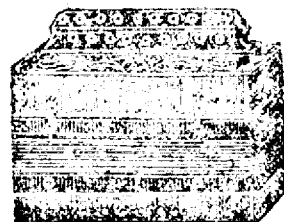
BRAUN IÁNOS

pregătitor de instrumente muzicale
SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate cele mai bune violine, celo, gurdune, braci (violina secund) și strune și mai departe clarinete, harmo-nice.

Reparări se efectuează artistic și în modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate în limba maghiară și germană.



Reforma electorală în Austria.

(*) Cu cât se apropie mai tare ziua în care coaliția maghiară va fi silită să dea cărțile pe față, în afacerea reformei electorale, cu atât mai mult organele coaliției caută să sperie obștea maghiară, arătând ce primejdii poate să conțină o reformă — democratică.

O ia însă pe departe coaliția, sperînd pe Unguri deocamdată mai ales cu primejdiile și dificultățile ce se ivesc în — Austria.

Dincolo partidele tot n'au căzut adică de acord asupra proiectului de reformă electorală. Comisia *ad-hoc* numită de Reichsrath pentru a se rosti asupra proiectului prezentat de guvern, nu și-a depus încă raportul. Polonul *Starjenszky* a venit cu o propunere menită a lărgi cercul de competență și activitate a dietelor provinciale. Cei din comisie au respins propunerea. A venit însă clubul polonez și a declarat că el numai așa spriginește proiectul de reformă, dacă prin lărgirea competenței dietei provinciale se institue garanții mai multe pentru ca fiecare nație să aibe puțința să-și apere drepturile speciale.

Deputatul *Tollinger* a propus dreptul plural de votare, primul ministru *Beck* însă chiar alaltăeri s'a rostit împotriva. Creștinii socialiști au fost de părere a se decreta obligativitatea participării la alegere, lucru ce în lumea întreagă numai în Belgia și Elveția s'a introdus.

Toate acestea »*Budapesti Hirlep*« (5 Oct.), organul de căpetenie al coaliției, le prezintă ca — primejdii și vrea să demonstreze că M. Sa cel puțin s'a pripit când au autorizat în Austria pe *Gautsch* iar în Ungaria pe *Kristóffy* să anunțe reforma legii electorale.

Nimic ca și acest articol deghisat nu arată mai tare tema de reformă a coaliției dela putere.

E natural să-i fie frică. Latifundiștii cari stăpânesc acum Dieta, perd terenul de sub picioare îndată ce s'ar introduce o reformă democratică. Tot așa: e primejdii și domnia exclusivă a ideii de stat național maghiar dacă în reformă se acordă înlesniri și celorlalte naționalități.

Decât tema asta n'ar trebui să-i facă pe imperialiștii maghiari să se bată în cap cu — logica.

Ei consideră adecă — în Austria — primejdioasă reformă din motiv că se dă prilej ca fiecare naționalitate caută să se îngrădească tot mai tare și să-și păstreze cel puțin poziția pe care o are în prezent. Ce rost are întreaga reformă, dacă și după realizarea ei partidele existente își păstrează raportul, nu ajunge nici un neam deasupra, — se întreabă organul lui *Apponyi*.

Apoi tocmai aceasta este rostul reformei. M. Sa asta o vrea: fiecare nație să fie reprezentată în sfatul împărătesc după numărul voturilor de care dispune. Nu se asigură situație excepțională' nici unei seminții, ci în toate chestiile ce se vor discuta în viitor, partidele au să se înțeleagă, iar nu unul *singur* să decidă.

Iată de ce primul ministru a trebuit să respingă propunerea privitoare la pluralitatea dreptului de votare, drept ce unui cetățean care a terminat o școală medie, are vârsta de 35 ani și un copil legitim și plătește și o anume sumă de dare, ar asigura 3 voturi... Elementul german și

ceh, de sigur, ar fi câștigat astfel, dar Polonii, Rutenii și Românii cu atâția țărani și analfabeți, ar fi fost scurtați.

Să nu-i doară însă pe coaliționiști capul de cele ce se pot petrece în Austria, ci s'auzim odată vorbă respicată: cum au de gând să facă ei reforma electorală?!. Până acum nu i-am auzit decât spunând ce nu le place... Adevărat, și din asta putem ști ce le place. Ori cum, ar fi vremea supremă ca țara să fie luminată asupra planurilor guvernului ei, iar nu speriată cu cele ce se petrec — în vecini!

Culmea șovinismului. Prin comitate circula stupida propunere a congregațiunii din *Nyitra* care cere parlamentului o lege împotriva presei naționalităților. Șovinistilor de acolo nu li-e destulă actuala lege de presă, nici jerrifele ce dau zierele naționale, ci cer să se mai adauge ceva: întrebuițarea numelor nemaghiare a comunelor să fie decretată drept delict de presă!

Presa română este în drept să ceară tuturor Românilor membri în congregațiuni să fie de față și să lupte din reputeri când adresa șovinistilor dela Nyitra va ajunge în discuția congregațiunilor comitatelor locuite de Români.

Iubileul »Zastavei«. Deputații naționali din Arad, au trimis din prilejul iubileului »Zastavei« următoarea depeșă de felicitare:

Ziarului »Zastava«, **Neoplanta.**

Românii din Arad salută ziarul »Zastava« și din incidentul iubileului ei, dau expresiune din nou convingerii lor, că popoarele din Ungaria numai cu puteri unite și în înțelegere frățescă pot să elupte adevărata libertate a poporului și perfecta egalitate de drepturi.

In numele Românilor aradani:

Nicolae Oncu, Vasile Goldiș, Ioan Suciu, St. C. Pop deputați dietali.

Un mare scandal în Germania. In numărul de *Duminecă* marea revistă ilustrată »Über Land un Meer« a început să publice memoriile prințului *Clodvig Hohenlohe*, fost cancelar. Memoriile se refer la epoca demisiei cancelarului *Bismarck* și cuprind lucruri foarte neplăcute pentru Împăratul. Acesta a și telegrafiat îndată prințului *Filip Hohenlohe*, seniorul familiei, arătându-și indignarea că s'au publicat așa lucruri intime. Prințul a răspuns tot telegrafic că memoriile s'au publicat fără știrea lui. Ele erau la dispoziția istoricianului *dr. Curtius* și erau de altfel proprietatea prințului *Alexandru Hohenlohe*, căruia tatăl-său i-le-a încredințat să le publice după moartea sa.

In toată Germania afacerea a produs mare senzație. Ziarele o comentează viu în articole. Cercurile dela Curte sunt profund revoltate.

Iarși bietul țaran! Guvernul constituțional în adevăr poartă grijă de soarta sărmanului țaran!

Dupăce a pus noua dare de petrol, ce-l folosesc numai țarânii — căci aristocrații iluminează cu electric și gaz — pune acum însă dare și pe sare.

Adecă tot bietul țaran!

Congregația de toamnă a comitatului Arad este convocată pe 24 Octombrie și zilele următoare.

Convocătorul conține 196 de puncte, între ele unele de interes politic. Curenda comitatului *Timișorii* pentru înfrânarea așa numitei »agitații naționaliste« va trebui să întimpine o energică vestejire din partea membrilor români ai congregației noastre.

Alt punct de interes osebît este fixarea *budgetului pe 1907*, cu privire la care comisiunea permanentă vine cu propunerea, ca pentru acoperirea furțișagurilor lui *Krivány*, afară de darea suplimentară de 2% să se mai facă un nou arunc suplimentar de 1½%.

Natural, că pentru a combate aceasta nouă sarcină pe cale a se pune pe umerii popoului nostru va trebui până la unul să se înfățișeze toți membrii români ai congregației.

Va solicita apoi prezența membrilor români și punctul important al îndeplinirii postului de protopretor devenit vacant în *Radna* prin retragerea la binemeritata pensie a bravului *Péczely Elek*.

După cum suntem informați la postul acesta va reflectă protopretorul din *Tirnova* *Lengyel Sándor*, și reușind se va face alegerea pentru postul din *Tirnova*.

Românii vor trebui să-și dea voturile întâiu de toate pentru vre-un Român de omenie, iar dacă nu s'ar găsi, atunci vom alege dintre streini pe aceia cari ne pot oferi oare care garanțe de cinste și de omenie.

Monumentul dela Caransebeș.

Duminecă, s'a desvilit în piața Caransebeșului statua M. Sale Împăratului și Rege *Francisc Iosif I*. Ea este menită să amintească foștilor grăniceri pe monarchul sub care au trăit o viață fericită, să fie un semn al grațitudinii pentru darul ce li-a făcut lăsându-le în proprietate pădurile și pășunile întinse.

Dacă atâta se spune, de sigur că sufletele tuturor grănicerilor erau să simtă împreună și ridicarea monumentului să fie o serbare asupra cărei între grăniceri să nu fie nici o diversiune.

Politica dominantă și-a ridicat însă pretenzii și aici. *DI Burdea* și acoliții săi nu s'a mulțumit să se deie expresie credinței și grațitudinii ce grănicerii au pentru M. Sa, ci a ținut să deie întregului act caracter politic, măgulind amorul propriu al stăpânirii, decretând că monumentul se ridică îndeosebi ca mulțumire pentru că granița a fost desființată și incorporată la patria mamă.

Cu această devisă s'a pornit printre grăniceri colecta și în acest semn s'a făcut întreaga serbare de ieri.

Nimeni dintre Români n'a făcut guvernului așa serviciu: să accentueze așa de pregnant și să deie quasi o dovadă că Doamne, ce fericțiți sunt grănicerii sub stăpânirea domnilor din *Budapesta*.

Guvernul d'acum, întocmai ca cel de pe vremea când s'a inițiat ridicarea monumentului, nici nu o să întârzie a exploata, la Curte, în favorul său acest fapt și a-l presintă ca dovadă de rezultatele fericite ale politicii sale față de — naționalități.

Iată de ce împotriva d-lui *Burdea* în fosta graniță se ridică, cu drept cuvânt, cele mai aspre învinuiri, iată de ce în aceeași vreme când oamenii dela putere îl desmeardă, Românii sunt adânc mâhniți pentru »politica«

d-lui Burdea. Căci nu era permis să amestece și politica acolo unde are loc numai sentimentul cel mai senin, nu era permis ca atunci când se ridică monument monarhului să caute pedestal și pentru sine și pentru guvern.

Monumentul din frumoasa piață a Caransebeșului trebuie să rămână semn neperitor al credinței neștrămutate a grănicerilor către M. Sa, iar nu să se lege de el tendențe politice. Grănicerii plâng adică după vremurile vechi, după zilele când un Doda și Seracin trăiau printre ei ca »oamenii Împăratului« și n'au nici un motiv să se bucure de purtarea de grijă a cărmuirii din Budapesta. Dl Burdea poate alerga după grațiile guvernului, e liber să facă politica ce-i place, dar rămâne bine știut că obștea română condamnă politica d-sale și serviciile ce prestează guvernului n'au a face nici cu sentimentul dinastic, nici cu gratitudinea grănicerilor. Gloria că d-sa a aranjat serbarea poate să-i aducă beneficii, ea n'are să schimbe însă câtuși de puțin sentimentul de nemulțumire pe care nu numai grănicerii, dar în treaga Românie il are față de politica guvernelor ungurești șoviniste, guverne pe cari noi le vom combate cu aceeași hotărâre cu care dl Burdea le susține.

Deputatul Vasilie Goldiș între alegători.

Conform programului său stabilit de mai înainte deputatul Vasilie Goldiș și-a ținut Duminecă în 24 Sept. (7 Oct.) darea de samă în comunele Bârzava, Conop și Odvoș.

Deputatul a sosit la Bârzava de către Arad cu trenul de dimineața la orele 9. Dela gară deputatul s'a dus deadreptul la biserica gr.-or. română, unde a ascultat sfânta liturghie oficiată de octogenarul preot Vasilie Popovici.

După terminarea serviciului divin poporul s'a adunat pe piața dinaintea casei comunale, unde s'a prezentat apoi numai decât și deputatul V. Goldiș, care a fost primit cu vii aclamări din partea alegătorilor. Preotul din loc Iosif Popoviciu în cuvinte bine simțite a salutată pe deputat în numele alegătorilor. »În primăvara acestui an ai venit în mijlocul nostru ca fiul poporului, cerându-i să-ți ajute a duce la izbândă sfânta cauză a neamului nostru, iată acum în astă zi frumoasă de toamnă vii între noi ca părintele poporului, ca să-l luminezi arătându-i calea mântuirii, pe care ne-o desemnează iubirea fără margini, ce o ai avut în inima D-tale totdeauna pentru neamul nostru românesc. Fii bine venit în mijlocul nostru!»

Deputatul V. Goldiș a mulțumit înainte de toate alegătorilor, că s'au adunat în număr atât de mare, ca să-l asculte și apoi a desfășurat într-o vorbire de peste 1 oră situațiunea politică a țării, stările din parlament și activitatea de până aci a deputaților naționaliști.

Efect adânc a făcut introducerea vorbirii deputatului: »Cel dintâi cuvânt al meu către D-Voastră este cuvântul mulțumitei, că prin votul dat în ziua memorabilă de 30 Aprilie a-ți șters rușinea de pe numele românesc. Că până atunci străinii ne huliau și vorbe de ocară ne-au scos în lume, că votul Românului e marfă de vândut și de cumpărat. Ziua de 30 Aprilie a dat de minciună pe hulitori și de atunci mai cu mândrie mă numesc Român.»

Cu adevărată dragoste priviau Românii din Bârzava la deputatul lor și aclamări puternice răsuna în văzduh, când deputatul în cuvinte pline de foc împrăștiă în piepturile tuturor nădejdea, că persistând poporul românesc cu tărie pe calea apucată a activității parlamentare va răsară cu siguranță în curând soarele biruinței și ora fericirii iubitului nostru neam românesc.

Terminată darea de samă deputatul s'a mai întretinut puțin timp cu alegătorii, cari numai cu grea inimă s'au putut despărți de iubitul lor aleis.

În casa dlui învățător George Pleș i-s'a servit

deputatului și însoțitorilor săi un mic dejun, după care deputatul a cercetat pe preotul gr.-catholic român, pe notarul comunal și familiile lor.

Din Bârzava deputatul a plecat la Conop, unde abiă ajunsse pela orele 12 $\frac{1}{2}$. Ne era teamă să nu se fi împrăștiat poporul. Teama ne-a fost însă fără temei, căci nemâncați și nebăuți toți Românii din Conop, bătrâni și tineri, bărbați și femei, i-am aflat adunați în curtea bisericeții de lemn în frunte cu harnicii conducători, preotul Ioan Petrila și învățătorul Grigorie Caba. Acest din urmă în numele poporului a salutată pe deputat de binevenire asigurându-l de iubirea neștrămutată a tuturor Românilor din comună și rugându-l să deie poporului seamă despre starea lucrurilor din țară.

Și aici deputatul V. Goldiș a ținut poporului o vorbire, care a durat mai mult de 1 oră, dar ascultătorilor li-a trecut timpul, parcă ar fi fost numai 5 minute, atât de cu drag și cu interes ascultau cu toții vorbele deputatului nostru. Cu deosebire alegătorii mai bătrâni, cari au văzut cu ochii lor vremurile trecute, despre cari cu atâta înduioșare le-a vorbit dl Goldiș, cu oarecare sfiială își duceau mâneca la ochi, ca să-și șteargă lacrimile, ce-i năpădiseră fără știre.

Alegătorii au rămas și aici încântați și plini de bune nădejdi pentru viitor.

După terminarea dării de seamă dl deputat a făcut vizită la preotul Ioan Petrila și învățătorul Grigorie Caba.

Dela Conop deputatul a plecat în societatea nepotului său, candidatul de avocat Ioan Cornea la Odvoș, unde a sosit abiă la orele 2 $\frac{1}{2}$. Aici deputatul a luat prânzul în casa rudeniei sale a doamnei Maria Beles, iar în conformitate cu programul stabilit punct la 3 ore s'a prezentat în mijlocul poporului, care-l așteptă pe piața dinaintea bisericeții în frunte cu tinărul preot Aurel Raica și învățătorul Nicolae Dima.

Preotul Aurel Raica salută în frumoasă cuvinte pe deputat mulțumindu-i, că a binevoit a veni și acum în mijlocul poporului, spre a-l lumina, spre a-l îmbărbăta. Văzând deputatul V. Goldiș însuflețirea, cu care poporul primește expunerile sale, s'a estins mai pe larg asupra tuturor lucrurilor politice din țară, cari sunt de interes pentru poporul nostru și a arătat în cuvinte convingătoare alegătorilor, că viitorul numai dela hărnicia noastră proprie atârână.

După terminarea dării de seamă, care a ținut 1 oră și $\frac{1}{2}$, preotul Aurel Raica a luat din nou cuvântul și adânc mișcat de impresiunea vorbirii deputatului, i-a mulțumit acestuia pentru multele osteneți, ce rabdă pe calea cea grea a luminării poporului și-l asigură, că Odvoșenii dela cel dintâi până la cel din urmă numai morți se vor despărți de iubitul lor deputat Vasilie Goldiș. Puternice strigări »să trăiască«, a fost ecoul poporului la aceste cuvinte.

În urmă deputatul a cercetat familia preotului Aurel Raica și a învățătorului Nicolae Dima, iar apoi în fruntea societății întregi s'a dus să ia parte la nunta ce tocmai atunci s'a ținut în familia fruntașului econom Ioan Popescu din Odvoș. Văzând apropierea deputatului, toți nuntașii în frunte cu tinerii miri i-au eșit în cale însoțiți de muzica cu fanfare din Soboteli. Mirele și mireasa au sărutat mâinile deputatului, iar acesta li-a poftit viață îndelungată și noroc și i-a sfătuit să iee de pildă vieții viața părinților lor, cari prin temere de Dumnezeu, prin hărnicie și cruțare iată au ajuns fruntași între fruntașii satului.

Peste o oră a stat deputatul la masa vrednicului Român Ioan Popescu vorbind cu fruntașii satului, cari cu atâta dreg îl ascultau.

Seara la orele 6 $\frac{1}{2}$ în fine deputatul a trebuit să se despărță de iubiiții săi Odvoșeni căci se apropiă timpul plecării acasă la Arad.

Și cu ocaziunea aceasta afară de cele politice deputatul V. Goldiș a ținut să deie pretutindeni sfaturi bune poporului îndemnându-l să-și iubescă biserica, să se ferească de păcatul beției, să fie cruțători și mai presus de toate să prețuiască școala, fără de care nu ne putem mântui.

Cu cuvinte mușcatoare a sbiciuit deputatul mai ales păcatul luxului, care tot mai tare se încuibă în mijlocul poporului nostru. »Când văd mătăsuriile, în care sunt îmbrăcate acum Româncele satelor noastre, când văd greutatea de galbeni, ce apasă piepturile lor, atunci inima mea plânge de durere, căci văd prăpastia sărăciei, ce are să

înghită neamul meu iubit și cu drag îmi aduc aminte de vremile trecute, când încă copil vedeam pe măicuța mea bătând pânza la războiu. A fost preoteasă măicuța, ziua grija de noi și noaptea lucră în războiu și eram prin școlile mari, când tot cămeși țesute de maica purtam. Așa a putut crește 11 prunci. Aduceți, dragi femei române, aduceți iar în casele voastre războiu și pe torviala lui va fugi sărăcia din vetrele voastre.»

Așa le vorbiă tuturor deputatul Vasilie Goldiș și pe fețele multora am văzut semnul hotărârii de a și urmă sfaturile cele bune ale iubitului deputat.

Trebuie să amintesc în fine, că și de astă-dată deputatul V. Goldiș în toate comunele, pe unde a umblat, a împărțit gratuit cărți folositoare pentru popor îndemnând pe alegători să aboneze ziare și să se deprindă tot mai mult ca lectura cărților folositoare.

Desvălirea monumentului din Caransebeș.

Caransebeș, 7 Oct. 1906.

Favorizat de o vreme admirabilă, zi caldă și senină, într'un cadru de frumseță a naturii, căci Caransebeșul are o poziție nu se poate mai fericită, dl Burdea a reușit să facă în micul orașel o serbare nu atât populară, cât oficială: au participat adică, pe lângă Alteța Sa archiducele Iosif Augustin, primul-ministru Wekerle, ministrii Polonyi și Jekelfalusi, secretarii de stat Sztérényi și Molnár, vice-președintele Dietei, Rákovszky István, reprezentanți ai tuturor partidelor politice ungurești, o mulțime de deputați maghiari, fișpani, vicișpani și alți funcționari mari și mici.

Dintre deputații români au luat parte dnii C. Brediceanu și Dr. George Popovici din Lugoj.

Au ridicat solemnitatea zilei apoi participarea P. S. Sale Episcopului N. Popea, cu suită număroasă, a fost adecă încunjurat de vicarul Filaret Musta, Dr. Olariu, Ghidiu, dr. Badescu, Drăgălina, G. Buru, G. Petrescu, Șandru, N. Ionescu, — iar dela Lugoj a venit P. S. Sa Episcopul V. Hossu, având ca suită pe canonicii Boroș și Oprean și protopopul G. Popovici.

Orașul era foarte frumos pavoazat și ziua întregă s'au tras salve.

Programul s'a executat întocmai.

Dimineața s'a oficiat liturghie în toate bisericile, participând persoanele oficiale, oficeri și soldați (aceștia au tras salve).

La orele 10 și 27 minute a sosit trenul cu archiducele Iosif și ministri. La gară l'a întâmpinat cu o scurtă vorbire primarul Octav Bordan. Archiducele îi mulțumește amabil și apoi vorbește mai mult cu episcopul Popea, cu dl Burdea, F. Musta și episcopul catholic Német, singurii cari i-au fost prezințați de fișpanul Pogány.

Serbarea dezvălirii statuei a început la orele 12.

C. Burdia de pe o balustradă ține o vorbire mai lungă asupra căreia vom reveni.

Archiducele îi răspunde asigurându-l că M. Sa are o părintească dragoste pentru suptușii sei.

O. Bordan ia cu mulțumire în primire statuia și promite în numele orașului că va păzi-o cu grije.

Se depun coroane: contele Széchényi, din partea Casei Magnaților, Rakovszky István, din partea Dietei, Fialka din partea comitatului Caraș-Severin, contele Karácsonyi, din partea partidului constituțional, Hajdu, din partea partidului 48-ist, Darányi, din partea

poporalilor, Wekerle din partea guvernului și Burdea, o coroană de lauri, tricolor (unguresc) cu inscripție românească: »Prea grațiosului și bunului Rege — Dela foștii grăniceri ai regimentului româno-banatic Nr. 13«, — rostind, românește câteva cuvinte, singurele ce s'a zis românește în mijlocul acestui loc udat cu atâta sânge românesc.

Românii au isbucnit în sgomotoase strigări de »trăiască«.

Archiducele și toate somitățile au vizitat apoi monumentul, care reprezintă pe Rege în uniformă de husar, cum era înainte cu 30 ani, din bronz, la spate fond de marmoră albă, în stânga și dreapta câte un leu, tot din marmoră albă.

Când a trecut pe dinaintea lor, teologii români, în frunte cu directorul, pe cum și codrenii în uniforme, au aclamat călduros pe archiduce.

La 2 s'a dat masă la primar, unde a fost archiducele, episcopii, ministrul Polónyi și câțiva fișpani, iar banchetul de 300 tacămurii la otel.

Aici s'a ținut un sigur toast din partea lui Wekerle, pentru M. Sa.

Ordine exemplară pretutindeni.

Din Basarabia.

— Guvernatorul Basarabiei, dl Haruzin, plănuște editarea la Chișinău a unui ziar oficios în românește, pentru a lupta în potrive tendințelor democratice, și, negreșit, »revoluționare și separatiste« ale »Basarabiei« domnului Gavrilă. Se zice, că ministrul de interne a primit cu multă simpatie planul dlui Haruzin și i-a făgăduit un ajutor material, serios.

Intr'un ceas bun! Considerăm și aceasta ca un triumf al cauzei românești într'o provincie, unde până acum un an și colecțiunea »Dorului« era considerată ca o scriere »subversivă« și unde copiii de școală, cari ar fi îndrăznit să vorbească între ei în limba lor, erau nenorociți pentru toată viață.

Deputații congresului preușesc din Basarabia au supus aprobării preasfinșitului Vladimir, episcopul Chișinăului și al Hotinului, rezoluțiunea congresului de a se introduce în programul Seminarului din Chișinău, ca obiecte de studiu, învățământul limbii românești al cântării bisericesti »moldovenești«, după programul elaborat de o comisiune a congresului.

»Basarabia«, Nr. 29, ne aduce vestea tristă, că colaboratorul ei Pintilie Cubolteanul e greu bolnav. »Boala colaboratorului nostru, — spune ziarul Basarabean, — se trage dela închisoarea umedă și întunecoasă, unde a fost nevoit de administrație să stea«...

Dorim tânărului și inimosului confrate dela »Basarabia« însănătoșire grabnică, pentru ca cu puteri nouă să poată lupta pentru ridicarea și luminarea neamului.

Iarăși Grödel.

»Husztii Ujság« și »Mármarosi Ujság« continuă a desvâli matrapazlăcurile fraților Grödel, arătând cum au frustat statul, cum nu s'au genat să se laude că au mituit pe fostul minisfru conte Bethlen, cum au nesocotit contract încheiat, — ca astfel să se îmbogățească tot mai mult.

Iată ce scrie, între altele »Husztii Ujság«:

»Pe baza contractului încheiat la 1881, în exploatarea pădurilor firma Grödel a fasonat că are un venit de 50.000 fl. și astfel au plătit 5000 fl. dare de venit cl. III.

Asta a fost cea mai scandaloasă înșelătorie și frustrare obraznică a fiscalului și numai așa s'a putut face că comisia de dare s'a înțeles cu firma Grödel. Din condițiile contractului s'a putut adică

stabili, că firma Grödel în anii 1891, 1892 și 1893 a luat în primire dela stat 418.450 metri cubi de lemne groase și 473.341 m. c. lemne mai mărunte. La metrul cub de lemne groase a avut însă câștig sigur 2 fl., la cele mărunte a câștigat cel puțin 150.000 fl. și astfel chiar după socoteala cea mai minimă a pus la buzunar 986.900 floreni«.

În felul acesta operează onorabilii frați Grödel, ajunși acum baroni.

Numitul ziar arată apoi cum au frustat statul aducând lemne din pădurile pe cari le exploatau în Galiția, cum nu s'au ținut de condițiile puse în contract, lăsând astfel pe drumuri 300 familii, — și așa mai departe, tot lucruri cari într'adevăr numai așa s'au putut, că ei mituiau, cu grosul, în stânga și dreapta.

Neorândueli la o bancă românească din Bănat

Săptămâna întregă a circulat cu o vădită satisfacție dela ziar la ziar în presa ungurească o veste, că la un institut de bani românesc din Bănat cu numele »Pădureana«, unul dintr'acele institute înființate și la noi cu rost și fără rost, s'o spunem verde: mai mult fără rost pentru nesațiul unuia ori a mai multora tovarăși de exploatare a popoului — s'au descoperit mari neorândueli, și defraudări.

Ziarele ungurești scriau, că la banca din Liget »Pădureana« a cărei director este Cornel Teaha, protopop gr.-cat. s'a defraudat suma nu mai puțin de 45 mii cor. cam adică cât făcea și capitalul.

În urma acestor vești ne-am adresat azi telefonic la Timișoara, de unde ni s'a comunicat, că într'adevăr veștile foilor ungurești sunt adevărate și că la cererea direcțiunei, tribunalul din Timișoara a pus institutul în concurs. Judele de instrucție a citat pe directorul Teaha, acesta însă n'a putut fi aflat și se crede, că a fugit.

Regretăm din toată inima cazul aceasta propriu a întina nepătata reputație a întreprinderilor românești. Cazul acesta trebuie să rămână *isolat* în societatea românească, dar tocmai pentru cuvântul acesta este nevoie a fi cu mai multă precauție la înființarea acestor institute, care în vremea din urmă răsar ca ciupercile.

Semne bune.

O veste îmbucurătoare, una dintre cele mai îmbucurătoare dintre câte ni-s'a dat prilejul să auzim dela Români din Bihor, ne sosește acum.

Învățătorii ortodocși din districtul Orăzii-mari și-au strâns rândurile și după ce mai mulți ani dearândul au fost răsleți, ne dându-li-se nici un modru de apropiere, nici de discuție și nici de luminare în anumite adunări, azi se găsesc în plăcuta poziție să-și vază realizată o dorință a lor pe cât de veche pe atât de justă: de a-și putea forma reuniunea lor.

Ministrul de instrucție publică după o trăgănare de mai mulți ani în sfârșit a aprobat statutele reuniunii, dându-le deci dreptul să se organizeze și ei.

Și e din cale afară îmbucurător faptul, că învățătorii noștri în conferența constituantă ce s'a ținut în Miercurea trecută la Oradea-mare au știut să chipzuiască în modul cel mai potrivit asupra felului lor de conducere, punând în fruntea lor pe un atare bărbat, care are și darul și puterea de a sădi lucruri bune și folositoare și

prin muncă comună și stăruitoare de a ridică la un nivel mai înalt de cultură, această pătură a societății noastre, și de a-i da îndrumările bune pentru formarea lor în viitor. Căci cine era mai chemat a fi pus în fruntea acestei reuniuni decât dl Alexandru Munteanu a lui Vasile, protopopul tânăr al Peșteșului, înflăcăratul naționalist, și cel mai bun paznic a orânduielilor adevărate bisericesti și școlare.

În o luptă care este pornită cu scop de cultivare intelectuală, nu poți răsbî și nu poți învinge, decât cu oameni idealști și însuflețiți pentru cauza sublimă a înaintării.

Iată de ce e nemerită alegerea dlui Alexandru Munteanu de president al reuniunii. E idealist și idealistului îi trebuie teren de activitate, și teren de activitate i-se dă chiar acolo, unde mai simțitor se văd nevoile de cultură.

Se vor grupa în jurul lui toți Români de bine din Bihor și toți doritorii de prosperare și înflorire a obidului nostru neam românesc de acolo, atât de înapoiat și atât de exploatat.

Reuniunea va urmări scopul de a cultiva membrii ei și aceste tendințe de cultivare învățătorii le vor răspândi în cercul lor de activitate.

Reuniunea va remunera pe muncitorii cinstiți, desvoltând astfel ambiția de muncă și în cei slabi.

Prin reuniune se va da un avânt puternic cântecelor noastre. Ele vor fi cultivate de cătră țeranii noștri. Vedem cum la anumite adunări ale învățătorilor din părțile Aradane, cântau coruri de plugari cu mult succes. Oare de acum înainte nu se va găsi un iscusit dascăl și în Bihor, care să-și facă cinste cu atari lucruri înălțătoare?

S'au plâns învățătorii din Bihor până acum, că pentru aceia nu se pot cultiva, c'au fost împiedecați de autoritățile statului. Acum li-e deschisă calea deci la muncă, la munca din care să răsară razele de lumină dătătoare.

Și cu gând bun și inimă caldă toate se pot face.

Petru E. Papp.

De peste săptămână.

— **Hirotonire.** P. S. Sa Ioan I. Papp episcopul diecezan a hirotonit într'u preot pe Alexandru Gligor ales în parohia Bunești.

— **Despăgubirea rezerviștilor cari au făcut serviciu militar în timpul ex-lex-ului.** Guvernul ungar a luat asupra-și datorința să despăgubească în bani gata pe rezerviștii suplinitori, cari pe vremea »ex-lex-ului« au fost chemați la serviciu activ militar. Cât de curând se vor împărți între acești rezerviși 1 jum. milion coroane. Fiecare rezervist capătă pe o zi de serviciu activ 1 cor. 60 bani, așa că cei ce au servit 185 zile întregi, capătă câte 296 coroane. Dar ca să li-se deie această sumă, trebuie să dovedească că sunt săraci.

— **Poșta din Ghioroc.** La administrația noastră zilnic sosesc scrisori dela abonații noștri, în care se plâng, că nu primesc regulat foaia. Se înțelege, că neregularitatea nu zace la noi, căci doar e în interesul nostru să fim cât mai punctuali cu expedarea foii. Neregularitatea o găsești însă la poștă.

Iată de pildă ce s'a petrecut la poșta din Ghioroc. Abonații noștri nu primesc foaia săptămâni întregi, căci numerii erau puși la o parte la poștă și la luna vânduți la Jidanul din sat. La această

poștă s'a descoperit însă și alte lucruri detestabile. S'a adevărat adevărat, că șeful poștei, Tiroler, a desfăcut pachetele sosite pe adrese străine și scotea din ele, ce-i venea la socoteală. S'a făcut perchiție la susnumitul șef, și s'au găsit la el nenumărate obiecte prețioase, ce se considerau pierdute. A fost dat pe mâna poliției și deținut. Azi e suspendat.

Bine înțeles despre aceasta pungășie, ziarele maghiare n'au nici un cuvânt de spus, ci tac, tăcerea peștelui. Curioasă tactică!

In ședința de Duminecă a »Asociațiunii« aradane s'a discutat cu multă dragoste asupra reorganizării meseriașilor și industriașilor noștri în cadrele statutelor »Asociațiunii«. Ei și-au ales prezident în persoana dlui profesor Ioan Costa, care are să le fie conducător în cele bune. S'a ales comisiune pentru înscrierea membrilor. S'a hotărât organizarea secției meseriașilor.

— Guvernul rusesc a oprit pe cei 1500 de Basarabeni cari au avut bunul gând să ia parte la expoziția din București.

Iată un guvern, care nu dorește nici odată lumină!

— Alegere de preot. În Burda (Bihor) a fost ales preot simpaticul tânăr, de mari nădejdi, Miron Papp.

Prin el comuna și-a câștigat un păstor, care își va împlini datoria față de turma sa cu deplină conștiințioasă.

— Omorul din Timișoara. Ingrozitorul omor din Timișoara a cărui victimă a căzut nenorocitul *Dimitrie Giulan*, un bun și harnic Român, continuă a ține în agitație publicul românesc din Timișoara și jur. Se știe că nenorocitul Giulan, care a luat parte la expoziția din București în grupa excuzioniștilor aradani, a fost ucis mișelește, când se rentorcea din București seara dela gară, pe un drum destul de frecventat. Ucigașul care și-a repus victima cu trei împușcături de revolver, dintre cari una l-a nimerit pe Giulan în inimă alta în cap — a isbutit să scape din mâinile mulțimii care l-a luat la goană. Nenorocitul Giulan nu și-a mai putut revedea nevasta și patru copilași rămași acum orfani.

S'a pornit imediat o întinsă cercetare, până acum însă mișelul ucigaș n'a putut fi descoperit. Poliția precum ni-se comunică crede că omorul a fost săvârșit cu plan și tâlharul a fost pus la cale.

— Iubileul ziarului »Zastava« a fost una dintre cele mai strălucite serbări sârbești. Au luat parte în mod impunător toți Sârbii, cari aderează la principiile răspândite de ziarul naționalist. Serbările s'au început cu peregrinarea la mormântul lui Miletić, întemeietorul aceluia ziar, cu un trecut de 40 de ani. Aici s'au cântat mai multe cântece sârbești. Mulțimea a plecat apoi la hotelul Elisabeta, în a cărui sală, Tomici, redactorul de azi a »Zastavei« în fața unui public imens a ținut o înflăcărată vorbire, făcând istoricul de patruzeci de ani a susnumitei gazete.

După aceea s'a dat un splendid banchet, unde s'au ținut mai multe toasturi. La propunerea lui Iasa Tomici s'a trimis o telegramă lui Ludovic Mocsári, fost deputat dietal.

A urmat apoi serbare populară, iar seara reprezentație teatrală.

— Gazetar decorat. Wilhelm Singer, prim-redactorul de o săptămână al ziarului »Neues Wiener Tagblatt«, a fost decorat din partea Maj. Sale cu crucea de cavaler a ordului Francisc Iosif. Decoratul eri a fost primit în audiență și-a mulțumit regelui pentru marea distincție.

— Fișpanul nou al comit. Caraș-Severin, întărit prin decret regal, este vicișpanul de până aci, Fialka.

Burdea deci cu toată atitudinea lui politică nu s'a putut impune.

— La Brașov e numit contele *Mikes György*. Cel din Făgăraș încă e pe ducă.

— Rakovszky István — după mărturisirea făcută unui corespondent a ziarului »Zeit« — va demisiona din postul său de vice-prezident al Dietei, dacă delegațiile nu vor primi propunerea lui, de a vota neîncredere lui Goluhowski.

Ce schimbare mare ar fi în politică!

— Palatul guvernului din Fiume a fost aprins. Focul a fost localizat însă în vreme scurtă.

Pagubele sunt de câteva mii coroane.

— Contra regelui Italiei s'a făcut de nou conspirație. Poliția a deținut pe mai mulți conspiratori, în Milano, Florența și Genua.

— Românii din țara Bârsei la expoziție. Sâmbătă va pleca un grup mai mare de preoți, învățători și țărani români din țara Bârsei la expoziția din București sub conducerea protopopului tractual V. Voina. Excuzioniștii vor avea în București cvartir gratuit, iar trenul până la București tour retour va costa 2 lei 50 b.

— Locotenentul Karrasz dela artileria din Oradea-mare, când își petrecea mai bine în mijlocul mai multor șanteze, a fost deținut de trei ofițeri și dus la casarmă. Motivul e, că Karrasz petrecând odată la un prieten de al său, i-a furat orologul și l-a pus la un munte de pietate.

— Nou cuib de cartofori a descoperit poliția din capitală, în casa lui Bod Elek, din strada Csengery, unde de multă vreme își petrecea viața lor destrăbălată în număr impozant de aristocrați maghiari; deputați, judecători de curie, ofițeri, avocați etc.

Poliția a pus la cale cercetare contra lor, și contra lui Bod Elek în a cărui saloane se învâteau adesea femei cu trecut viforos.

— Trenul bețivilor. De o bucată de vreme circulează și un atare tren. Deocamdată numai în Anglia. Poporul i-a și pus numele de »specialitatea lui Bachus«.

Aceste trenuri circulează în jurul Londrei cu prilejul alor anumite serbări și transportă pe cei ce se clatină pe picioare. Primul a transportat patruzeci de atari fericiți.

Va fi având și un bun folos. Cine și bea banii de drum, n'are să-i fie teamă, e dus acasă și fără plată.

— Crescătoarea Turnständer fură din răsunare. Zilele trecute a fost deținută și atunci a mărturisit următoarele:

Sunt din familie de domn, ce se bucură de bună reputație. Am făcut cunoștință cu un ofițer, care m'a înșelat. Părinții m'au alungat dela casă, și eu am plecat la el. La început s'a îngrijit de soartea mea, mai târziu însă m'a lăsat fără nici un ajutor.

Unei femei i-a fost milă de mine, m'a chemat la sine și mi-a dat în îngrijire doi băieți ai săi. Dar eu n'am putut uita mișeleasca faptă, ce a comis-o față de mine fostul meu înșelător. M'am hotărât să mă răsun asupra întregii societăți. Alt mijloc mai potrivit n'am aflat, decât să fur. Am furat dela binevoitoarea mea, furat-am dela cine am putut. Pedepsiți-mă, închideți-mă, căci tot nu veți ajunge la nimic. După ce voi fi eliberată, iar voi începe vechia meserie.

Nenorocita a fost dusă la procuratură.

— Cununie. Dl Ilie Fericean și soția Sidonia, Ilie Bota și soția Catița au onoare a Vă invita cu toată onoarea la serbarea cununiei fiului lor Dimitrie cu Maria Bota, fiicei lor Maria cu Dimitrie Fericean, care se va celebra Duminecă, în 1/14 Octombrie 1906 la orele 2 p. m. în biserica gror. română din Arad.

— Extraordinară aventură rusă în Statele Unite. O vie senzație a produs la New-York incidentul următor:

Din transatlanticul »Regele Albert« venind din Hamburg trebuia să debarce o pereche rusă compusă dintr'un bărbat elegant de vre-o treizeci de ani și o doamnă tină care spunea că se numește Gabriela Essipoff, când fură deodată opriți de comisarul biroului de emigrațiune însoțit de conzulul Rusiei și transportați cu forța pe bordul transatlanticului francez »Savoia« care s'a pus în mișcare imediat pentru a-i readuce contra voinței lor în Europa.

D-na Gabriella Essipoff, e femeia unui general rus care a fugit împreună cu amantul său, un fost ofițer atașat la statul major al ziarului general. Acesta, după ce a urmărit înzadar pe amantii adulteri timp de luni de zile prin Europa, a auzit că au plecat la America și atunci a telegrafiat conzulului rus din New-York ca să-i imbarce din nou pentru lumea veche denunțându-i autorităților americane ca imorali, căzând astfel sub lovitura legii contra emigrărilor invocată mai înainte, pentru a fi refuzați în America contra Gahriellei Bompard, complice la asasinatul lui Bonfi și apoi Romain Daurignac, fratele Therezei Humbert.

În Statele-Unite se blamează autoritățile fiindcă au arătat în aceasta ocaziune atâta amabilitate pentru un general al țării.

Se așteaptă cu nerăbdare epilogul acestei aventuri, care poate să fie tragic, dacă, după cum se presupune, generalul înșelat așteaptă la Havre sosirea »Savoiei« și debarcarea femeii sale și a amantului său.

Buricki a lăsat trei scrisori dintre care una adresată soției, are următorul cuprins:

Dragă măicuță,

Eu mor.

Pe măsura din salon vei găsi un plic cu ultimele mele dorinți. Îndeplinește-le întocmai.

Rămâi sănătoasă și caută să uiți pe sârmanul tău,

Costică.

În plicul de care vorbește sinucigașul, se află testamentul său, și prin care ia câteva ultime hotărâri privitoare la averea sa, etc.

— Sinucidere. Sâmbătă pe la 5 personalul de serviciu al Camerei României făcu o descoperire lugubră: într'una din odăi fu găsit pe jos scaldat în sânge, Const. Burcki, secretar al secției a VII-a și al secției comunale.

Nenorocitul își trăsese un glonte de revolver în partea stângă a pieptului.

El se tăvălea pe jos, în prada celor mai groaznice dureri, totuși căutând a-și înăbuși gemetele.

Se aviză telefonic circomscripția și dl comisar Tătaru, sosind imediat la fața locului, dispuse transportarea muribundului la spitalul Colțea.

Acî dl dr. Poenaru-Căplescu procedă imediat la facerea unei operațiuni. Însă ajutorul chirurgical fu de prisos.

Glonte străbătând prin partea de sus a învelșurilor inimii, atinse vasele principale ce es și vin la dansa. În același timp fu găurit plămânul.

Sângele nefericitului se revărsase aproape în întregime în cavitatea toracică, inundând plămânii.

Bietul Burcki își dădu sufletul, fără a putea spune nici un cuvânt asupra pricinii sinuciderei sale.

Sinucigașul plecase de dimineață de acasă, în aparență bine dispus, spunând că se duce la »Naționala«, societate de asigurare, unde mai era funcționar. Nevenind la prânz acasă, soția îngrijată s'a dus să-l caute prin oraș. La »Naționala« i-s'a spus că n'a venit la slujbă.

Doi ministri spanioli răniți. *La-granja.* Automobilul în care se aflau ministrii finanțelor și marinei s'a resturnat înainte de sosirea lor la Granja.

Șoferul și ajutorul său au fost svârliți afară din trăsura răsturnată. Ministrul marinei este rănit la urechi și frunte; ministrul finanțelor are contuziuni pe tot corpul. Rănila ministrilor sunt însă fără gravitate.

Țăranii ard grâul. *Odesa.* Țăranii au ars 27.000 măgi de grâu pe moșia Karbina aparținând principesei Wjazemsky.

Catastrofă pe mare. Vaporul *Charter-hause*, care ducea emigranți în America s'a scufundat în mare. *Căpitanul și șasezeci de pasageri au murit.*

Falimentul Rusiei. *Londra 5 Oct.* Mărturisirea ministrului de finanțe a Rusiei, că statul ar avea un deficit de 155 milioane de ruble, n'a surprins de fel opiniunea publică engleză. »Daily Express« spune că Rusia are să dea faliment, iar »Daily Graphic« susține, că stările financiare din Rusia sunt cu mult mai triste, decât cum le înfățișează ministrul de finanțe.

Judecați la moarte. *Petersburg, 5 Oct.* Tribunalul maritim din Kronstadt a adus judecată de moarte contra alor 19 matrozi răzvrățiți. Sentința a fost: *executare prin glonț.* Condamnații, cari au fost legați de stâlpi, au cântat Marseilliesă până ce glonțul nu le-a stins viața